

บทที่ 2

ประวัติและผลงานของนักเขียนหญิงที่ได้รับรางวัลซีไรต์

นักเขียนหญิงที่ได้รับรางวัลซีไรต์ โดยนับตั้งแต่มีการประกวดใน พ.ศ. 2522 จนถึง พ.ศ. 2552 มีจำนวน 5 คน ซึ่งได้แก่ กฤษณา อโศกสิน, จิระนันท์ พิตรปรีชา, อัญชัน, เดือนวาด พิมวนา และงามพรรณ เวชชาชีวะ ผู้วิจัยขอนำเสนอประวัติและผลงานวรรณกรรมของนักเขียนแต่ละคนดังต่อไปนี้

1. ประวัติและผลงานของกฤษณา อโศกสิน

1.1 ประวัติส่วนตัว

1.1.1 ชานิกานิดและภูมิลำเนา

กฤษณา อโศกสิน มีชื่อและนามสกุลจริงว่า สุกัญญา ชลศึกษ์ เกิดเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2475 ที่บ้านเช่าในตรอกวัดเทพธิดาราม เขตสำราญราษฎร์ กรุงเทพฯ บิดาชื่อ นายกระมล ชลศึกษ์ ส่วนมารดาชื่อ นางทองโปร่ง ชลศึกษ์ กฤษณา อโศกสิน เป็นบุตรคนแรก ในจำนวนพี่น้องทั้งหมด 6 คน เป็นชาย 2 และหญิง 4 คน

1.1.2 การศึกษา

กฤษณา อโศกสิน เข้าโรงเรียนเป็นครั้งแรกที่จังหวัดอ่างทอง เนื่องจากครอบครัวย้ายไปเพราะบิดาได้รับคำสั่งให้ดำรงตำแหน่งพนักงานสหกรณ์ที่จังหวัดนั้น และเมื่อบิดาไปเป็นพนักงานสหกรณ์ที่จังหวัดอยุธยา กฤษณา ก็ต้องย้ายโรงเรียนอีก และเรียนจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เมื่ออายุ 9 ขวบ หลังจากนั้นบิดามารดาจึงส่งเข้ามาเรียนที่โรงเรียนราชินีล่าง ซึ่งการอยู่ประจำในโรงเรียนทำให้กฤษณา อโศกสิน มีโอกาสได้อ่านหนังสือมาก ในปี พ.ศ. 2484 เกิดสงครามโลก ครั้งที่ 2 โรงเรียนราชินีต้องอพยพนักเรียนไปอยู่ที่วัดชีโพน อำเภอฟักไห้ จังหวัดอยุธยา เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษา จึงเข้าเรียนในคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แล้วจึงเข้าทำงานตำแหน่งบรรณารักษ์ตรี ประจำห้องสมุดกรมประมง ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1.1.3 ชีวิตครอบครัว

กฤษณา อโศกสิน ทำงานอยู่กรมประมง ได้สมรสกับประพันธ์ ญาณารณพ เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2502 มีบุตรด้วยกัน 4 คน เป็นชาย 3 คน และหญิง 1 คน แต่ร่วมชีวิตกันไม่นาน ในปี พ.ศ. 2512 ก็หย่าร้างกันเพราะ กฤษณาไปชอบผู้ชายคนใหม่คือ สมพร ฐิริพงษ์ ซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายโสตทัศนูปกรณ์ กองส่งเสริมการประมง ในกรมประมง

เมื่อ กฤษณา ต้องหย่าร้างกับสามีนั้น เธอยกบ้านและที่ดิน ตลอดจนเงินสดในธนาคารพร้อมบุตรทั้ง 4 ให้กับสามี เพื่อไปอยู่กับสมพร ฐิริพงษ์ โดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส เพราะเขาเคยมีภรรยาและบุตรมาแล้ว แต่ชีวิตคู่ก็ใช้เวลาเพียง 15 ปี กฤษณา อโศกสิน จึงเลิกร้างกันอีกครั้ง เมื่อต้นเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2527 ปัจจุบัน เธอเป็นหม้ายที่ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขกับลูกๆ ทั้งหมดซึ่งกลับมาอยู่ในความอุปการะ

1.1.4 ชีวิตการเป็นนักเขียน

เมื่อสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทยก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2501 กฤษณา อโศกสิน สมัครเป็นสมาชิกของชมรมด้วย เธอเข้าประชุมท่ามกลางนักเขียนอาวุโส ได้รู้จักกับ พระยาอนุมานราชธน นายกสมาคมคนแรก รู้จักอมราวดี ชาญหักดกกิจ มาลัย ชูพินิจ นิลวรรณ ปิ่นทอง บรรณาธิการ นิตยสารสตรีสารซึ่งชักชวนให้เธอเขียนเรื่องลงสตรีสารบ้าง แต่เนื่องจากหม่อมหลวงจิตติ นพวงศ์ เจ้าของและบรรณาธิการศรีสัปดาห์มีนโยบายผูกขาดนามปากกา หวงนักเขียนในเครือศรีสัปดาห์ทุกคน เธอจึงแอบตั้งนามปากกาขึ้นมาใหม่ว่า “กฤษณา อโศกสิน” และเขียนให้สตรีสารเป็นเรื่องแรกคือ “วิหคที่หลงทาง” ซึ่งเค้าเรื่องได้มาจากการอ่านคอลัมน์จินตนาตอบปัญหาในสตรีสารนั่นเอง กฤษณา อโศกสิน ได้แก้ไขข้อบกพร่อง และเริ่มค้นพบแนวทางการเขียนนวนิยายที่ตนเองถนัดคือ เรื่องแนวปัญหาชีวิต สตรีสารจึงได้เสนอผลงานของ กฤษณา อโศกสิน ในลำดับต่อๆ มาอีกหลายเรื่อง ได้แก่ น้ำผึ้งขม ระฆังวงเดือน ฯลฯ จากนั้นเธอก็เขียนนวนิยายตีพิมพ์ในนิตยสารสกุลไทย ในปี พ.ศ. 2503 ด้วยเรื่องชลธิพิศวาส และเรื่องอื่นๆ อีกจนกระทั่งปัจจุบัน พร้อมกับมีหนังสืออื่นๆ ออกกันเข้ามาให้ กฤษณา อโศกสิน เขียนนวนิยายไปลงอย่างไม่ได้ขาดอีกหลายฉบับ

กฤษณา อโศกสิน เป็นนักเขียนที่พัฒนางานเขียนไปตามระยะเวลาของการสั่งสมความชัดเจนจากประสบการณ์และเทคนิคการเขียน ซึ่งพัฒนาการนี้ นอกจากจะขึ้นอยู่กับภูมิหลังที่สั่งสมและสิ่งแวดล้อมในแวดวงที่มีผลงานกระทบเฉพาะตัวแล้ว ยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของแต่ละยุคสมัยด้วย ดังนั้นการรัฐประหารต่อเนื่องกัน สองครั้งของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ใน พ.ศ. 2500 และ พ.ศ. 2501 ทำให้นักเขียนหยุดเขียนเรื่องเกี่ยว ปัญหาสังคมและการเมือง นวนิยายไทยยังอยู่ในยุคพาฝัน ผลงานของ กฤษณา อโศกสิน ก็อยู่ในลักษณะนี้นับตั้งแต่ น้ำผึ้งขม ระฆังวงเดือน เป็นต้นมา ต่อมานักเขียนหลายคนพยายามแสวงหาเนื้อหาใหม่

ให้งานของตน ปัญหาสังคมที่ทับถมทำให้นักเขียนมองเห็นความเป็นจริงรอบตัวชัดเจนขึ้น กฤษณา อโศกสิน จึงเสนอ นวนิยายแนวชีวิตครอบครัวที่มีลักษณะเด่นในการให้ภาพสังคมภายใต้โครงเรื่อง พาฝัน เช่น เรือนมนุษย์ ตะวันตกดิน และบ้านชนนิก ที่มีลักษณะสมจริงมากขึ้น ตัวละครมีลักษณะ รอบด้าน (Round character) ที่เป็นปुरुชนมีทั้งดี-ชั่ว เด่น-ด้อย อยู่ในตัวเอง และผลกระทบของ เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ที่มีต่อสังคมไทยอย่างกว้างขวางมีส่วนทำให้ กฤษณา อโศกสิน เห็นว่า บ้านเมืองเปลี่ยนไปจึงต้องการสร้างงานที่ดียิ่งขึ้น ดังนั้นผลงานด้านปัญหาความรักและครอบครัว ได้กระจายวงกว้างออกไป ระยะเวลาจึงมีนวนิยายที่สะท้อนภาพการเมืองไทยออกมา 2 เรื่อง คือ สะพานข้ามดาว และลมที่เปลี่ยนทาง ปัญหาชีวิตของชนชั้นล่างที่ปรากฏอยู่ในลานลูกไม้ ไฟทะเล เลื้อยสีฝุ่น และรอบรวงข้าว โดยนามปากกาภักญ์ชลา ซึ่งเธอพยายามถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของกลุ่มคนที่ถูกมองข้ามจากสายตาของนักเขียนแนวตลาดอื่นๆ

อิทธิพลของอารยตะวันตกเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่กฤษณา อโศกสิน นำมาใช้ในงานเขียนของตน เช่น การรักร่วมเพศ ดังที่อัลลา อัลลาซัน (2530: 71) กล่าวถึงไว้ว่า ในบัลลังก์ไข่มุก ตัวเอกมีลักษณะรักร่วมเพศ (Homosexuality) ซึ่งกฤษณา อโศกสิน ยังมองในแง่รังเกียจ การมองอย่างเห็นอกเห็นใจในตัวละครเริ่มมีในรากแก้ว ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับเลสเบียน (Lesbianism) และแสดงทัศนะยอมรับในเรื่องประตูกี่ปิดตาย เป็นต้น นอกจากนี้ กฤษณา ยังนำวัฒนธรรมทางเพศ ของตะวันตกมาใช้ในนวนิยาย คือการที่สตรีไม่เห็นความสำคัญของพรหมจรรย์ เช่น เรื่องหลงไฟ เข้มซ่อนปลาย ลายหงส์ และเนื่อนาง ฯลฯ แสดงให้เห็นพัฒนาการในงานเขียนของ กฤษณา ในช่วงนี้เป็นอันมาก จนกระทั่งกฤษณา อโศกสิน ได้รับรางวัลซีไรต์ในนวนิยายเรื่อง ปูนปิดทอง ซึ่งเป็น เรื่องที่เน้นความรู้สึกของตัวละครทุกตัวและได้พัฒนาการที่ทันสมัยอีกอย่างหนึ่งของกฤษณา คือ การใช้ทฤษฎีการอยู่ร่วมกันก่อนแต่งงานของชายหญิง เป็นต้น

พัฒนาการในงานเขียนของ กฤษณา อโศกสิน เป็นที่ยอมรับว่าทำให้ วรรณกรรมปัจจุบันมีความก้าวหน้า ผลงานของ กฤษณาจึงดีเด่นทั้งด้าน โครงเรื่อง ภาษา และ ตัวละคร แม้นักวิจารณ์เองก็ให้ความสนใจ และส่งให้นวนิยายของ กฤษณา ได้รับความนิยมนอย่างสูง จากประชาชนและวงการวรรณกรรมปัจจุบัน งานเกือบทุกเรื่องได้รับการตีพิมพ์เป็นเล่ม บางเรื่องได้ จัดพิมพ์หลายครั้งและในวงการศึกษานำผลงานนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน ไปใช้เป็น หนังสืออ่านประกอบ และใช้สำหรับการวิจารณ์ทั้งยังมีผู้ออกนุญาตลิขสิทธิ์นำไปดัดแปลงเป็น ภาพยนตร์ถึง 20 เรื่อง ถ่ายทำเป็นละครโทรทัศน์ 57 เรื่อง จึงนับได้ว่า กฤษณา อโศกสิน เป็นนักเขียน ที่ประสบความสำเร็จ สมควรอย่างยิ่งกับตำแหน่งในปัจจุบัน คือ ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย) ประจำปี พ.ศ. 2531 ซึ่ง กฤษณา อโศกสิน ให้เหตุผลที่ทำงานจนประสบผลสำเร็จว่า

รักงานนี้อย่างจริงใจ ไม่เคยตั้งเป้าหมายว่าจะมีชื่อเสียง ทำงานไปเรื่อยๆ ด้วยความสุขพร้อมกับการพัฒนาตนเอง บางทีคิดเรื่องไม่ออกก็กังวลบ้าง แต่ก็ เป็นความรู้สึกที่ท้าทาย ชอบอ่านงานวิจารณ์ที่ดีเพื่อก่อของใครก็ได้ไม่จำกัด รักตัวละคร เล่นกับอารมณ์และความรู้สึกของตัวละครได้ทุกฐานะ วางใจเป็นกลาง ให้ความเป็นธรรมต่อตัวละครทุกฝ่าย สิ่งหนึ่งที่ขี้ดไว้มากที่สุดคือ ไม่ว่าเนื้อเรื่องจะอ่อนด้อยหรือเกรียงไกรใหญ่แค่ไหน อารมณ์และความเป็นคนของตัวละครจะต้องชัดเจน โดดเด่นเสมือนว่า เรากับเขากำลังร่วมทุกข์ร่วมสุขกันนั่งประจันหน้าจับมือกัน หัวเราะและร้องไห้ด้วยกัน เขาคือพ่อแม่พี่น้อง เพื่อนฝูง ลูกหลาน ที่เราอยากช่วยด้วยความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับเขา ใช้ธรรมะของพระพุทธศาสนาเป็นหลัก คือ ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว หากเมื่อใดมีแต่ “เรื่อง” ไม่มี “คน” ไม่มี “วิญญูณ” ก็ต้องถือว่าตัวเองล้มเหลวในเรื่องนั้นๆ หัวใจของการเขียนนวนิยาย (สำหรับตัวเองคนเดียว เพราะไม่ได้ใช้กฎเกณฑ์ของใคร) ก็คือชีวิตวิญญูณตัวละครมาเป็นอันดับแรก (หลังจากได้โครงเรื่องและเนื้อหาแล้ว) ถีลาสำนวนโวหาร การควบคุมตัวละครให้ “เดิน” และให้ “หยุด” แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้การทำงานนี้เป็นผล ก็คือ ความอดทนอย่างต่อเนื่องยาวนาน เนื่องจากงานนี้เป็นงานที่ยากมาก ถ้าเขียนเรื่องส่งสำนักพิมพ์โดยหวังแต่แรกเลยว่าจะมีอาชีพนักเขียน คุณจะให้ค่าเรื่องมันเท่าไร? ถ้าใครคิดทำอย่างนั้น หรือครุ่นสั่งสอนลูกศิษย์ว่านักเขียนคือ อาชีพหนึ่ง เหมือนหมอ เหมือนวิศวกร ก็บอกตรงนี้ไว้เลยว่า คุณต้องทำความเข้าใจการเป็นนักเขียนอีกครั้ง (จดหมายโต้ตอบระหว่าง นางสาวศรีวิน ธรรมรังรอง กับ นางสุกัญญา ชลศึกษ์ ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2534)

1.2 ผลงานวรรณกรรม

1.2.1 แรงบันดาลใจและความสามารถ

กฤษณา อโศกสิน กล่าวถึงแรงบันดาลใจที่ทำให้มาเป็นนักเขียนคือ การเป็นคนชอบอ่าน ชอบคิด ชอบฝัน และการเสียใจเพราะมารดาเสียชีวิตเมื่อ อายุได้ 13 ปี จึงนึกอยากเขียนขึ้นมาบ้าง ประกอบกับมีนักเรียนรุ่นพี่ชื่อ ประภาศรี นาคะนาท เขียนเรื่องสั้น ลงในสยามสมัยโดยใช้นามปากกา “ภา พรสวรรค์” เป็นเหตุให้กฤษณาชื่นชมและรักในงานเขียนซึ่งขณะนั้นอายุได้ 15 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

กฤษณา อโศกสิน พยายามเขียนเรื่องบ้างแต่ไม่จบ จึงฝึกหัดไปเขียนร้อยกรอง โดยยึด สุนทรภู่เป็นหลัก จากนั้นก็เขียนโคลงและฉันท์ ในที่สุดเธอก็เขียนเรื่องสั้นได้สำเร็จชื่อ “ของขวัญปีใหม่” และส่งไปลงไทยใหม่วันจันทร์ โดยไม่ได้บอกชื่อ และนามสกุลที่แท้จริง แต่เอาชื่อกับนามสกุลมาตัดต่อเข้าด้วยกันเป็นนามปากกา “กัญญชลา” ซึ่งผลงานเรื่องนี้ได้ตีพิมพ์ในนิตยสารรายไทยใหม่วันจันทร์ ประมาณ พ.ศ. 2489 และ ปี พ.ศ. 2492 เธอก็เขียนเรื่องสั้นชื่อ

“เมื่อนั้นเสียดวงตา” ส่งไปประกวดชิงรางวัลนิยายสตรีสาร แม้จะไม่ได้รับรางวัลจากคณะกรรมการแต่เรื่องนี้ก็ได้รับคะแนนนิยมจากคนอ่านมาก

ใน พ.ศ. 2494 นิยายสารศรีสัปดาห์ถือกำเนิดขึ้น ในฉบับที่ 2 จึงมีเรื่องสั้นชื่อ “เขาพบกันที่หลุมฝังศพ” เขียนโดย กัญญ์ชลา กฤษณायอมรับว่าได้อิทธิพลจาก อ.อุดากร นักเขียนหนุ่มที่เสียชีวิตไปในปีเดียวกับที่เธอเขียนเรื่องนี้ขึ้น (พ.ศ. 2495) นามปากกา กัญญ์ชลา เขียนเรื่องสั้นติดต่อกันมาสามเล่มต่ออีก 100 กว่าเรื่อง กระทั่งในปี พ.ศ. 2497 เธอจึงได้เขียนเรื่องยาวเรื่องแรกคือ “ชีวิตเป็นของเรา” โดยอาศัยเค้าโครงจากนวนิยายแปล หลังจากนั้น กัญญ์ชลา ก็แต่งนวนิยายตีพิมพ์ลงในศรีสัปดาห์ต่อมาอีกหลายเรื่อง เช่น ประตูลีลา หาดน้ำค้าง ดอกหญ้า ดวงตาสวรรค์ (นวนิยายที่สืบเนื่องมาจากดอกหญ้า)

1.2.2 นามปากกา

นามปากกาของ กฤษณา อโศกสิน ที่เปิดเผยในหนังสือประวัตินักเขียนไทย เล่ม 1 (2524: 18) ได้แก่

1) กฤษณา อโศกสิน	เขียนเรื่อง ชีวิตหนัก
2) กัญญ์ชลา	เขียนเรื่อง ชีวิตเบาๆ
3) สุปปวาสา	เขียนเรื่อง แทรกหลักพระพุทธศาสนา
4) กระเรียนทอง	เขียนเรื่อง ตลกขบขัน
5) ญาดา	เขียนนวนิยาย เรื่องสั้นต่างๆ ไป
6) สไบเมือง	เขียนนวนิยายอิงธรรมชาติ

1.2.3 ผลงานวรรณกรรมที่ตีพิมพ์

กรมศิลปากรได้รวบรวมนิยายสารที่กฤษณาเขียนเรื่องลงพิมพ์ (กรมศิลปากร 2532: 16-17) และจากเอกสารท้ายเล่มนวนิยายเรื่องอมร (กฤษณา อโศกสิน 2552: 483-494) ดังนี้

ในนิยายสารศรีสัปดาห์ ระหว่าง พ.ศ. 2493-2507 รวม 8 เรื่อง ได้แก่ ชีวิตเป็นของเรา ในกระแสดล ประตูลีลา ดอกหญ้า ดวงตาสวรรค์ สัปสวาท สวรรค์สร้าง บ่วงดวงใจ

ในนิยายสารสกุลไทย พ.ศ. 2506-ปัจจุบัน รวม 29 เรื่อง ได้แก่ พระจันทร์หลงเงา กรงทอง ฝนหยาดสุดท้าย ฝนกลางฤดูฝน หลังกาใบบัว ลานลูกไม้ เสือสีฝุ่น ไฟทะเล รอบรวงข้าว ชลธิพิศวาส สายรุ้งสลาย เพลิงบุญ บาปสลาย เรือนมนุษย์ มณีดิน เมียหลวง ตะวันตกดิน บัลลังก์ไยบัว รากแก้ว ระบำมาร ไฟพาย สะพานข้ามดาว ไฟหนาว ปูนปิดทอง แมลงและมาลี เหลี่ยมกุหลาบ อมร ลายหงส์ ถ่านเก่าไฟใหม่ ดาดฟ้าดาว บทความคอลัมน์ไฟส่องทาง

ในนิยายสารสตรีสาร ระหว่าง พ.ศ. 2501-ปัจจุบัน รวม 21 เรื่อง ได้แก่ วิหคที่หลงทาง ศัตรูหัวใจ หนามกุหลาบ น้ำผึ้งขม ระฆังวงเดือน ปากามเทพ น้ำเซาะทราย บันไดเมฆ ลาย

ดอกหญ้า ไม้ผลัดใบ ประตูปิดตาย ปีกทอง หนามดอกไม้ บ้านชนนกล เลื่อมสลับลาย นุชบกใบไม้
เนียนาง ขอบฟ้าใหม่ เข้มซ่อนปลาย หลังแล

ในนิตยสารแม่ศรีเรือน รวม 5 เรื่อง ได้แก่ เพลงกีนรี ลานกุมรา สวรรค์เปียง
ถนนสายเสน่ห์หา ลมบูรพา

ในนิตยสารแม่บ้านการเรือน 5 เรื่อง ได้แก่ บาตาลใจ เพชรในเรือน
โลกของมัทรี ไม้ป่ามารสวาท

ในนิตยสารนพเก้า 2 เรื่อง ได้แก่ ฝ่ายเกมแพร วิหคโสภะ

ในนิตยสารศรีสยาม 4 เรื่อง ได้แก่ ไปสู่ฉิมพลี ความรักแสนกล

ดาววัลย์สวาท ควันเทียน

ในนิตยสารขวัญจิต 1 เรื่อง ได้แก่ วิมานไฟ

ในนิตยสารนทีทอง 2 เรื่อง ได้แก่ เกิดมาสวย พฤษภาสวาท

ในนิตยสารลลนา ระหว่าง พ.ศ. 2515-ปัจจุบัน 14 เรื่อง ได้แก่ ถนนไปดวงดาว
สมมุติว่าเขารักฉัน ลมที่เปลี่ยนทาง พลอยพรราวแสง น้ำท่วมเมฆ ห้องที่จัดไม่เสร็จ กระเช้าสีดา
กิ่งมัลลิกา หลงไฟ เพลงสาป ม่านเพรดาไฟ ปลายฝนที่ทาฬายามา เสียงหัวเราะและน้ำตาในศิลานคร
ยอดเจดีย์ทองสองฟากอิรวดี

ในนิตยสารสาวสวย พ.ศ. 2511-2527 รวม 3 เรื่อง เรื่อง ได้แก่ ปลาผิคน้ำ
ควานน้ำค้าง วิมานไม้ฉำฉา

ในนิตยสารขวัญเรือน พ.ศ. 2528 รวม 2 เรื่อง ได้แก่ เวียงระกำ รูปทอง

ในนิตยสารลúč พ.ศ. 2527-2528 ได้แก่ หน้าต่างบานแรก (12 ตอนจบ)

ในนิตยสารดิฉัน 3 เรื่อง ได้แก่ ชิงช้าดอกบานชื่น ทรายล้อมสี่ เสียงนก
จากพราว

ในนิตยสารกุลสตรี พ.ศ. 2531-2539 ได้แก่ เรื่องสามคม เกสรดอกสวาท
น้ำค้างกลางดึก

1.2.4 ผลงานวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลและรางวัลแห่งเกียรติยศ

ผลงานของ กฤษณา อโศกสิน มีคุณค่าได้รับรางวัล รวมแล้วถึง 12 รางวัล
กล่าวคือ

ปี พ.ศ. 2511 เรื่องเรือนมนุษย์ ได้รับรางวัลวรรณกรรมยอดเยี่ยมขององค์การ
สนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) หรือ ส.ป.อ.

ปี พ.ศ. 2515 เรื่องตะวันตกดิน ได้รับรางวัลวรรณกรรมยอดเยี่ยมของ
องค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) หรือ ส.ป.อ.

ปี พ.ศ. 2517 เรื่องรากแก้ว ได้รับรางวัลชมเชยจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

ปี พ.ศ. 2518 เรื่องไม้ผัดใบ ได้รับรางวัลชมเชยจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

ปี พ.ศ. 2520 เรื่องลมที่เปลี่ยนทาง ได้รับรางวัลชมเชยจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

ปี พ.ศ. 2522 เรื่องบ้านขนนก ได้รับรางวัลชมเชยจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

ปี พ.ศ. 2523 เรื่องไฟหนาว ได้รับรางวัลชมเชยจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

ปี พ.ศ. 2527 เรื่องกระเช้าสีดา ได้รับรางวัลชมเชยจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

ปี พ.ศ. 2528 เรื่องนุษย์ใบไม้ ได้รับรางวัลดีเด่นจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

ปี พ.ศ. 2528 เรื่องปูนปิดทอง ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (The S.E.A Write Award) หรือ ซีไรต์

ปี พ.ศ. 2531 เรื่องกมร ได้รับรางวัลชมเชยจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

ปี พ.ศ. 2533 เรื่องถ่านเก่าไฟใหม่ ได้รับรางวัลชมเชยจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

ปี พ.ศ. 2539 ได้รับเหรียญที่ระลึกจากศูนย์วัฒนธรรมกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศซีลีที่จัดขึ้นเพื่อมอบเป็นเกียรติแก่ศิลปินผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวรรณกรรมทั่วโลก จำนวน 50 คน

ปี พ.ศ. 2539 ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นสมาชิกวุฒิสภา

ปี พ.ศ. 2540 ได้รับคัดเลือกเป็นศิษย์เก่าดีเด่นของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปี พ.ศ. 2545 ได้รับเชิญเป็นอนุญาโตตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ปี พ.ศ. 2545 ได้รับพระราชทานปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กฤษณา อโศกสิน ได้รับรางวัลศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย) เมื่อปี พ.ศ. 2531 ซึ่งแสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ว่าเป็นผู้มีอุดมคติและมีความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะนักประพันธ์

ปัจจุบัน กฤษณา อโศกสิน เป็นนักเขียนอิสระ เขียนนวนิยายโดยใช้เวลาทำงาน 9.00-11.00 กับ 13.00-16.00 น. ในแต่ละวัน ซึ่งนิตยสารที่ตีพิมพ์ผลงานของ กฤษณา เป็นประจำได้แก่ สกุลไทย ตลนา ขวัญเรือน และกุลสตรี สถานที่ทำงานคือ บ้านเลขที่ 69/29 ซอยปิ่นประภาศ ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี 11000 โทรศัพท์ 5881421

1.3 ผลงานที่กล่าวถึงงานเขียนของกฤษณา อโศกสิน

ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2520: 100) ได้กล่าวถึงการสร้างงานเขียนของกฤษณา อโศกสิน พบว่าสามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่านในแง่ที่มีความจริงใจ เป็นตัวของตัวเองและไม่ทำให้ภาพในเรื่องงดงามกว่าชีวิตจริง โดยแสดงให้เห็นทั้งด้านดีและชั่ว ซึ่งคนมักมีทั้งสองด้านปะปนกันอยู่

ไพลิน รุ่งรัตน์ (2538: 18-35) ได้กล่าวถึงงานของ กฤษณา อโศกสิน สรุปได้ว่า ผลงานของ กฤษณา อโศกสิน มีลักษณะสำคัญ 7 ประการด้วยกัน คือ

1. สะท้อนชีวิตที่หลากหลายในสังคม
2. สะท้อนธรรมชาติของมนุษย์ และกฎแห่งกรรม
3. สะท้อนภาพและปัญหาของผู้หญิงทุกรูปแบบ
4. สะท้อนสถาบันครอบครัว
5. สะท้อนหลักแห่งการพัฒนา
6. ให้ความสำคัญกับตัวละคร
7. ใช้ภาษาได้สละได้ภาพ

กรมศิลปากร (2524: 16-17) ได้กล่าวถึงความสามารถในการเขียน นวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน ว่าเสนอเรื่องได้อย่างรัดกุม มีตัวละครที่ผู้อ่านสามารถนึกภาพได้ประจักษ์ดังมีชีวิต เค้าโครงของทุกเรื่องจะเร้าให้ผู้อ่านกระหายให้ติดตาม และแทบทุกเรื่องแทรกข้อคิดให้ผู้อ่านสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของคุณค่าทางวรรณกรรม การนำเสนอเรื่องของคนในสังคมมาเป็นเค้าโครงเรื่อง ทำให้สมจริงและน่าสนใจ ส่วนการสร้างตัวละครตามลักษณะนิสัยของคนในสังคมไม่ว่าด้านดีหรือเลว และสามารถรักษาลักษณะประจำตัวของตัวละครไว้ได้ ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง ทำให้ตัวละครมีชีวิตชีวา ทำให้ผู้อ่านนึกภาพได้ประจักษ์ดังมีชีวิต

อิงอร สุพันธุ์วิช (2518: 46-48) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวเรื่องเรือนมนุษย์ ตะวันตกดิน และรากแก้ว ของกฤษณา อโศกสิน ว่า นวนิยายทั้ง 3 เรื่องนี้มีความดีเด่นสมควรได้รับรางวัล

เนื่องจาก กฤษณา อโศกสิน เลือกลงเรื่องที่น่าสนใจได้ คือปัญหาต่างๆ ในสังคมไทยที่สามารถพบเห็นได้ในปัจจุบัน แต่การสร้างตัวละครในเรื่องเริ่มมนุษย์ยังเป็นแบบฉบับอยู่มาก คือ พระเอกจะต้องหล่อ สมาร์ท มีความรู้ดี คล่องแคล่ว นางเอกก็ต้องสวย ดี มีคุณสมบัติ เช่น คัมพ์และ นิธิมา ส่วนเรื่องตะวันตกดิน ลักษณะของตัวละครพัฒนาให้มีความเป็นมนุษย์จริงๆ มากขึ้น คือมีทั้งส่วนดีและส่วนเสีย แม้นางเอกจะต่างไปจากเรื่องอื่น คือ มีผิวคล้ำ แต่ก็ยังสวยเด่นและดี แสดงให้เห็นนางเอกยังไม่ค่อยพัฒนานัก เช่นเดียวกับรอยทองทราย นางเอกในเรื่องรากแก้วที่แม้จะแก่นแก้วแต่ก็มีความสวยงามเด่นชัด

นรนิติ เศรษฐบุตร (2521: 72) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับเรื่อง ตะวันตกดินไว้ว่า ตะวันตกดินเป็นนวนิยายที่พยายามเสนอแง่มุมทางการเมือง เพราะเป็นเรื่องของท่านผู้ใหญ่ที่มีอำนาจซึ่งชอบจะมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาลูกน้อง แต่ไม่เด่นชัด ส่วนอื่นก็สะท้อนความเหลวแหลกในวงการสังคมข้าราชการบางแห่งหรือหลายแห่ง ถ้ากฤษณา อโศกสิน วางเรื่องสั้นกว่านี้ ก็จะน่าอ่าน แต่บทสนทนาของตัวละครให้แง่คิดกับผู้อ่านมาก ลักษณะตัวละครก็สมจริง นวนิยายเรื่องนี้จึงเป็นวรรณกรรมที่ประณีต

บัวแพน นันทพิสัย (2525: 32-35) สรุปทัศนะของกฤษณา อโศกสิน ที่สะท้อนให้เห็นได้ใน นวนิยาย เรื่องปูนปิดทอง คือ กฤษณา อโศกสิน เชื่อความผูกพันของพ่อแม่ลูก และแนวความคิดในเรื่อง การชดใช้กรรม ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องเพศในสังคมไทยปัจจุบันที่รับวัฒนธรรมจากอเมริกัน ที่ทำให้การดำเนินชีวิตล้มเหลว สื่อมวลชนที่ขาดความรับผิดชอบ ข้อสังเกตเกี่ยวกับการสร้างตัวละครที่ กฤษณา อโศกสิน ทำได้น่าสนใจคือ การให้ความเป็นธรรมแก่ตัวละครหรือสร้างตัวละครด้วยใจเป็นกลาง และการเลือกใช้พฤติกรรมเพื่อแสดงการพัฒนามนุษย์ของตัวละคร

รินฤทัย สัจจพันธุ์ (2532: 220-230) ได้สรุปทัศนะของวิทยากรในการอภิปรายเกี่ยวกับนวนิยายรางวัลซีไรต์ เรื่องปูนปิดทองไว้ดังนี้ ศาสตราจารย์คุณหญิงจินตนา ยศสุนทร ให้ความเห็นว่า การดำเนินเรื่อง และสาระดี ภาษาในเรื่องก็สมบูรณ์แบบ ส่วนศาสตราจารย์กุลหาป มัลลิกะมาส กล่าวว่าเรื่องที่ปูนปิดทองจบลงด้วยความหวังความสุข ทำให้ผู้อ่านพอใจ ข้อขัดแย้งสำคัญของเรื่อง ชัดเจนมาก การเสนอตัวละครทุกตัวก็ละเอียด และถูกต้อง ตามหลักจิตวิทยา อาจารย์ภิญโญ กองทอง แสดงทัศนะว่า กลวิธีในการวางตัวละครเด่นมาก เพราะชี้ให้เห็นพัฒนาของตัวละคร แต่การสร้างตัวประกอบที่เป็นแบบฉบับนั้นน่าตำหนิ เนื่องจากมีบุคลิกด้านเดียว คือ จี๋จ๊วน นอกจากนี้ รินฤทัย สัจจพันธุ์ ยังให้ทัศนะเกี่ยวกับตัวละครสตรีของ กฤษณา อโศกสิน ว่า ปัจจุบันตัวละครเหล่านี้มีความคิดแบบผู้ที่ได้รับการอบรมจากตะวันตก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการต่อสู้เพื่อความเสมอภาคทางเพศของหญิงไทย แม้บุคลิกด้านนี้ จะไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม เนื่องจากขัดต่อวัฒนธรรมแบบฉบับของไทย แต่ก็สะท้อนให้เห็นว่าภาพของผู้หญิงเหล่านี้มีอยู่จริงในสังคมไทย

วินิตา คิติยนต์ (2526: 70-73) ได้กล่าวถึงนวนิยายเรื่อง บุษบกใบไม้ของกฤษณา อโศกสิน ว่าเนื้อเรื่องและแนวคิดเป็นการนำคนอ่านไปพบชีวิตของเจ้าที่กรมป่าไม้ที่ต้องเผชิญกับความลำเค็ญต่าง ๆ ทั้งการใช้ชีวิตที่อยู่ไกลจากอารยธรรม การเผชิญกับอิทธิพลเถื่อน การวางตัวให้ปลอดภัยจากการกลั่นแกล้ง หรือเส้นทางของผู้มีอิทธิพลในวงราชการด้วยกัน ดังนั้นกฤษณา อโศกสิน จึงได้สร้างตัวละครอย่างสามภพ ให้เป็นผู้มีอุดมคติในการทำงานอย่างแท้จริง และได้สร้างตัวละครอย่าง ปีกทอง ให้เป็นผู้หญิงที่ไร้ความคิด ฟุ้งเฟ้อ โดยไม่รู้จักรักการแยกแยะความถูกต้อง ซึ่งการสร้างตัวละครทั้งสองนี้เมื่อนำมาสนใจ เนื่องจาก กฤษณา อโศกสิน ได้แสดงฝีมือในการบรรยายใช้คำพูดได้อย่างสละสลวยและคมคาย แต่ตัวละครก็เป็นตัวละครเพียงด้านเดียว หรือตัวละครแบบฉบับที่ทำให้ตัวละครอ่อนไป บุษบกใบไม้ จึงเป็นลักษณะกำลังระหว่างฉาบพาส์ และความจริง อย่างไรก็ตาม แม้นวนิยายเรื่องนี้จะไม่ใช่มิคำดีเด่นมาก แต่ก็เป็นเรื่องน่าอ่านสำหรับเยาวชน ผู้อยู่ในวัยศึกษาระดับอุดมศึกษาและบุคคลทั่วไป

จิตติ หนูสุก (2539: คำนำ) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับเรื่องข้ามสีทันดร ของกฤษณา อโศกสิน ว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องราวของผู้คิดยาเสพติด เป็นเรื่องที่กฤษณา อโศกสิน ต้องใช้ความพยายามในการเขียนมากเพราะเป็นเรื่องทั้งหนัก และยาก ที่ว่าหนักคือ ต้องใช้ความสามารถเชิงประพันธ์สูงจึงจะสามารถถ่ายทอดเรื่องราวให้น่าอ่าน และที่ยาก คือ ต้องค้นคว้ารวบรวมข้อมูลทุกอย่างที่เกี่ยวกับยาเสพติด ผนวกกับประสบการณ์ที่มีอยู่ทำให้นวนิยายเรื่องข้ามสีทันดรเป็นนวนิยายที่สะท้อนปัญหาของยาเสพติด และนับว่ากฤษณา อโศกสิน ได้ช่วยเหลือสังคมอีกรูปแบบหนึ่งในแง่ของสื่อที่สะท้อนปัญหาดังกล่าว

สุภัทร สวัสดิรักษ์ (2542: 6-7) ได้กล่าวถึงนวนิยายเรื่องจำหลักไว้ในแผ่นดิน สรุปว่าเรื่องนี้เป็นงานเขียนเรื่องสงคราม ความรัก บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ซึ่งกฤษณา อโศกสิน เขียนได้อย่างไพเราะ งดงาม เพราะกฤษณา อโศกสิน ได้เคยกล่าวว่ามีความสุขกับการจัดเกล้าตัวอักษรในการสร้างสรรค์งานวรรณกรรม ผลก็คือเรื่องจำหลักไว้ในแผ่นดินเป็นเพชรน้ำเอกในงานวรรณกรรมทั้งหมดที่กฤษณา อโศกสิน สร้างมาจนถึงปัจจุบัน

พจมาน พงษ์ไพบูลย์ (2542: 8-12) ได้แสดงทัศนะถึงเรื่องจำหลักไว้ในแผ่นดินว่า นวนิยายเรื่องนี้เป็นเรื่องเชื่อมอีกเรื่องหนึ่งของกฤษณา อโศกสิน ที่นำเอาเรื่องราวของความรักอันยิ่งใหญ่เหนือความรักใดๆ นั่นคือความรัก ความกตัญญูต่อบ้านเกิด นำมาเสนอผ่านความรู้สึกของทหารหาญ ที่พร้อมจะปกป้องแผ่นดินด้วยชีวิต เพราะสำหรับเขา ชาติคือเขา และเขาก็คือชาติ ทั้งสองคืออันหนึ่งอันเดียวกันแยกจากกันมิได้ พร้อมกันนี้กฤษณา อโศกสิน ก็ยังได้นำเสนอผ่านความรักความโศกเศร้าอาดูร จากการสูญเสียแผ่นดินของเจ้าหญิงโสคนเทีย ที่ชะตากรรมชักนำมาให้พบกับ

ทหารไทยที่พร้อมจะช่วยเหลือด้วยน้ำใจไมตรี แต่ขณะเดียวกันก็ต้องระแวดระวังความมั่นคงของแผ่นดินของไทยไว้ยิ่งชีวิต

พิพิธ พุทธิพงษ์ (2521: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิเคราะห์นวนิยายที่ได้รับรางวัล ส.ป.อ. ได้แก่ เรื่องเรือนุชย์ และตะวันตกดิน ของกฤษณา อโศกสิน เรื่องเขาชื่อกานต์ ของ สุวรรณี สุคนธา และเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย ของ โบตัน ผลการศึกษาเกี่ยวกับนวนิยายที่ได้รับรางวัล ส.ป.อ. ของกฤษณา อโศกสิน สรุปได้ดังนี้ เรื่องเรือนุชย์ และตะวันตกดิน เป็นนวนิยายที่มีความสมจริงและดีเด่นในเรื่องต่างๆ คือเนื้อเรื่องสะท้อนสภาพสังคมในแง่มุมที่แปลกใหม่ แก่นของเรื่องมีคุณค่าในด้านสร้างสรรค์ และให้ข้อคิดที่ดีในการดำเนินชีวิต ผู้แต่งสามารถสร้างตัวละครได้สมจริงมีชีวิตชีวา สำนวนภาษาและบทสนทนาที่เรียบเข้าใจง่าย เหมาะสมกับลักษณะและบทบาทของตัวละครในเรื่อง ทั้งให้ความรู้ลึกและภาพพจน์ที่ชัดเจน เรือนุชย์ และตะวันตกดิน จึงเป็น นวนิยายที่มีคุณค่าต่อสังคมไทย โดยเฉพาะในด้านที่เสนอปัญหาของสังคม

ศรีวิน ธรรมรังรอง (2537: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบุคลิกภาพสตรีในนวนิยายที่ได้รับรางวัลของกฤษณา อโศกสินนั้น ผู้วิจัยมุ่งวิเคราะห์ บุคลิกภาพตัวละครที่เป็นสตรี ด้านลักษณะทางกาย ลักษณะนิสัย ความสัมพันธ์กับบุคคลและสังคม และคตินิยมในการดำเนินชีวิต ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

นวนิยายในช่วงทศวรรษแรก คือ พ.ศ. 2511-2522 มีภาพของตัวละครเอกที่สวยงามทั้งรูปร่างหน้าตา อิทธิพลของบุคคลใกล้ชิดในครอบครัวจะส่งผลต่อการแสดงบุคลิกภาพ ด้านลักษณะนิสัย ความสัมพันธ์กับบุคคลและสังคม ตลอดจนคตินิยมในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะตัวละครที่มาจากครอบครัวที่แตกแยก จะมีบุคลิกภาพปรวนแปร อ่อนไหว และถอยหนีจากสถานการณ์ของชีวิตด้วยการก้าวร้าวต่อตนเอง ส่วนตัวละครซึ่งมีหลายวัยจะปรากฏรูปร่างลักษณะที่ค่อนกว่าตัวละครเอกและอาศัยประสบการณ์ตลอดจนค่านิยมในการดำเนินชีวิตให้เป็นสตรีที่มีทั้งฝ่ายร้ายในตนเอง สำหรับตัวละครประกอบ ปรากฏว่า ผู้เขียนสร้างตัวละครประเภทนี้เป็นจำนวนมาก เพื่อใช้แสดงแนวคิดและภาพชีวิตเสริมเนื้อเรื่องให้สอดคล้องกับสภาพที่แท้จริงในสังคม โดยตัวละครประเภทรับใช้ยังมีบุคลิกและลักษณะนิสัยแบบเก่า คือ มีความจงรักภักดีในตัวละครบางตัว สำหรับบางตัวซึ่งอยู่ในกลุ่มตัวละครรองและตัวละครประกอบ จะมีลักษณะนิทานว่าร้าย อันเป็นบุคลิกภาพที่ไม่เปลี่ยนแปลงนัก

นวนิยายในช่วงทศวรรษหลัง คือ พ.ศ. 2523-2533 ภาพของตัวละครเอกเริ่มเปลี่ยนไปได้แก่ ความสวยงามของตัวละครบางตัวลดลง แต่มีจุดเด่นเพิ่มความสนใจในรูปร่างลักษณะอิทธิพลของครอบครัวยังส่งผลต่อบุคลิกภาพด้านลักษณะนิสัย ความสัมพันธ์กับบุคคลและสังคม และคตินิยมในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ ตัวละครยังรับเอาค่านิยมในลักษณะทำให้แสดง

พฤติกรรมที่ปราศจากคุณสมบัติของสตรีไทยสมัยโบราณมากขึ้น และตัวละครเอกที่มีปมด้อยจะมีพฤติกรรมสะท้อนบุคลิกภาพของคนสู้ในทุกสถานการณ์ ส่วนตัวละครรองยังมีหลายวัยและมีลักษณะรูปร่างแตกต่างกัน ซึ่งการสร้างตัวละครให้มีทั้งเด่น ค่อย ฝ้ายดี ฝ้ายร้าย เพื่อใช้ลักษณะเช่นนี้ช่วยเสริมบุคลิกของตัวละครเอก โดยตัวละครรองจะอาศัยประสบการณ์ตลอดจนค่านิยมของสังคมแสดงบุคลิกภาพด้านลักษณะนิสัยที่ใกล้เคียงกับบุคคลในสังคมปัจจุบันมากขึ้น ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลและสังคม ตลอดจนคตินิยมในการดำเนินชีวิตจะมีทั้งสองคดล้องและขัดแย้งกับตัวละครเอก อันทำให้นวนิยายน่าสนใจและติดตาม และตัวละครประกอบนั้น แม้ผู้เขียนจะยังคงสร้างให้มีตัวละครมาก ทว่าข้อมูลที่ทำให้ภาพตัวละครประเภทนี้กลับปรากฏน้อย โดยเป็นภาพตัวละครแบบผสมผสาน ระหว่างสตรีไทยสมัยเก่าซึ่งรับเอาแนวคิด และค่านิยมของสังคมสมัยใหม่มาใช้ในการดำเนินชีวิต ทั้งยังให้ข้อคิดแก่ตัวละครอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

นตวรินทร์ คงจันทร์ (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาลักษณะการใช้โวจันสารในนวนิยายที่ได้รับรางวัลของกฤษฎณา อโศกสิน โดยมีมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์และตีความลักษณะการใช้โวจันสารในนวนิยายของกฤษฎณา อโศกสิน ที่ได้รับรางวัลดีเด่น จำนวน 6 เรื่อง คือ เรือมนุษย์ ตะวันตกดิน บุษบกใบไม้ ปูนปิดทอง ข้ามสีทันดร และจำหลักไว้ในแผ่นดิน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ลักษณะการใช้โวจันสารในนวนิยายที่ได้รับรางวัลของกฤษฎณา อโศกสิน ปรากฏว่าผู้ประพันธ์ได้ใช้โวจันสารทั้ง 7 ประการคือ

1. อารมณ์ภาษา ผู้ประพันธ์ใช้อารมณ์ภาษาบรรยายถึงอาภัพกิจริยาและพฤติกรรมของตัวละคร เพื่อแสดงให้เห็นถึงอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดต่างๆ
2. วัตถุภาษา ผู้ประพันธ์ได้บรรยายของสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ และพาหนะในการเดินทาง เพื่อสื่อให้ถึงสภาพสังคมค่านิยม
3. สัมผัสภาษา ผู้ประพันธ์ได้บรรยายถึงการใช้อยู่อาศัยส่วนต่างๆ ของร่างกายสัมผัสเพื่อให้ทราบถึงความรัก ความห่วงใย ความสัมพันธ์ของตัวละครที่มีต่อกัน
4. ปริภาษา ผู้ประพันธ์ใช้บรรยายเกี่ยวกับลักษณะการสนทนาของตัวละครสภาพของน้ำเสียง ที่ตัวละครใช้สนทนากัน ซึ่งปริภาษาเหล่านี้จะสื่อให้ทราบถึงอารมณ์ ความรู้สึก ลักษณะนิสัย บุคลิกภาพของตัวละคร เช่น การร้องไห้จากการถูกคนรักทิ้ง การด่า
5. เทศภาษา ผู้ประพันธ์ได้บรรยายถึงการจัดระยะห่างของตัวละคร ขณะสื่อสารกัน สื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ การมีสัมมาคารวะ การรู้จักกาลเทศะของตัวละคร
6. เนตรภาษา ผู้ประพันธ์ใช้เนตรภาษาเพื่อสื่อให้ทราบถึงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และความต้องการของตัวละคร

7. กาลภาษา ผู้ประพันธ์ใช้เพื่อดำเนินการเรื่องและบอกถึงระยะเวลาของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น

2. ประวัติและผลงานของจิระนันท์ พิตรปรีชา

2.1 ประวัติส่วนตัว

2.1.1 ชานิกำเนิดและภูมิสำเนา

จิระนันท์ พิตรปรีชา เกิดเมื่อวันที่ 25 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2498 อำเภอมือง จังหวัดตรัง เป็นบุตรสาวคนเดียวในจำนวนพี่น้อง 3 คน บิดาชื่อ นิรันดร์ มารดาชื่อจิระ เคยเป็นครู แล้วลาออกมาเปิดร้านขายเครื่องเขียน แบบเรียน และหนังสือชื่อ ร้านสิริบรรณ

2.1.2 การศึกษา

จิระนันท์ พิตรปรีชา เรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่จังหวัดตรัง และมาเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม ที่โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ที่ กรุงเทพมหานคร เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พ.ศ. 2515-2518 เรียนคณะวิทยาศาสตร์ (แผนกเตรียมเภสัชศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2524 ศึกษาต่อที่ มหาวิทยาลัยคอร์เนลล์ สหรัฐอเมริกา สำเร็จปริญญาตรีเกียรตินิยม สาขารัฐศาสตร์ และศึกษาต่อจนจบในระดับปริญญาเอก ในสาขาประวัติศาสตร์

2.1.3 ชีวิตการเป็นนักเขียน

หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 บทบาทและชื่อเสียงของจิระนันท์เป็นที่รับรู้ไปทั่ว งานเขียนในรูปของบทกวีบางชิ้นได้กลายเป็นหนึ่งในวรรณทองของยุคประชาธิปไตย แต่สภาพการณ์ทางการเมืองที่เริ่มพลิกกลับในปีถัดมา มีส่วนผลักดันให้จิระนันท์ต้องตัดสินใจ "เข้าป่าจับอาวุธ" พร้อมกับกลุ่มชีวิตเสกสรรค์ ประเสริฐกุล และได้เขียนผลงานฉันทลักษณ์ภายใต้นามประพันธ์ "บินหลา นาดวัง" ช่วงชีวิตที่อยู่ในป่ามีบุตรชายคนแรกชื่อ แทนไท เขาทั้งสองตัดสินใจออกจากป่าเข้ามาสู่เมืองและยุติบทบาททางการเมืองเมื่อปี พ.ศ. 2523 และเดินทางไปศึกษาต่อที่สหรัฐอเมริกา

2.2 ผลงานวรรณกรรม

2.2.1 ความสนใจและความสามารถ

เนื่องจากจิระนันท์ พิตรปรีชา ชอบอ่านหนังสือมาตั้งแต่เด็ก เพราะที่บ้านขายหนังสือ จึงสนใจงานเขียนมาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา เริ่มเขียนกลอนในช่วงเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีประจำจังหวัด และประสบความสำเร็จเบื้องต้นได้รับรางวัล

ในการประกวดกลอนเรื่อยมา ส่งงานกลอนไปลงตามนิตยสารชัยพฤกษ์ และ วิทยาสาร

2.2.2 นามปากกา ได้แก่ จิระนันท์ พิตรปรีชา และ บินหลา นาครัง

2.2.3 ผลงานวรรณกรรมที่ตีพิมพ์

- 1) พ.ศ. 2532 ได้นำบทกวีมารวมเล่ม ชื่อ ใบไม้ที่หายไป
- 2) แปลบทกวีของ คิม ซิฮาร์
- 3) งานเรียบเรียง ได้แก่เรื่อง ลูกผู้ชายชื่อ นายหลุยส์
- 4) เรื่องแปล คือ โจรร้ายทั้งห้า ห้องสี่เหลี่ยมกับผู้หญิงคนนั้น
- 5) บทบรรยายภาพยนตร์ต่างประเทศจำนวนมาก
- 6) งานเขียนประเภทสารคดี ได้แก่ เรื่อง โลกที่สี่ อีกหนึ่งฟากฝัน
- 7) รวมบทความเกี่ยวกับภาพยนตร์ เรื่อง หม้อแกงลิงชะงอกคูรา

2.2.4 ผลงานวรรณกรรมที่ได้รับรางวัล

ใบไม้ที่หายไป ซึ่งได้รับรางวัลซีไรต์ ประเภทกวีนิพนธ์ เมื่อ ปี 2532

2.3 ผลงานที่กล่าวถึงงานเขียนของจิระนันท์ พิตรปรีชา

ไพอิน ฐิรัตน์ (2532: 43-44) เขียนบทความชื่อ “ใบไม้ที่หายไป ตัวอักษรแสนสวยในบทบันทึกของผู้หญิงคนหนึ่ง” แสดงความคิดเห็นว่าใบไม้ที่หายไปเป็นกวีนิพนธ์ที่งามคิดและจับใจ บทกวีบันทึกเหตุการณ์ในแต่ละช่วงประสบการณ์ชีวิตของผู้แต่ง คือช่วงแรก (2513-2515) เป็นช่วงวัยเยาว์ที่มองโลกด้วยแววตาแสวงหา ช่วงที่สอง (2516-2519) เป็นยุคดอกไม้บาน ร้อยดอก กวีอยู่ในฐานะผู้นำนักศึกษาจึงมีลักษณะการให้ความคิดใหม่ในเชิงอุดมคติแก่สังคม ช่วงที่สาม (2520-2522) เป็นช่วงเวลาเก็บเกี่ยวประสบการณ์ชีวิตในป่า ช่วงที่สี่ (2522-2523) เป็นช่วงที่สัมผัสกับความเป็นแม่ จนถึงการเป็นผู้พ่ายแพ้และต้องออกจากป่า ช่วงสุดท้าย (2524-2528) เป็นช่วงของการมองชีวิตอย่างใคร่ครวญอีกครั้งหนึ่ง ช่วงตอนต่างๆ เหล่านี้เป็นบันทึกแห่งชีวิตที่จิระนันท์ไม่ได้เป็นเพียงผู้จดบันทึกชีวิตของตนเองเท่านั้นแต่เธอเป็นผู้จดบันทึกโลกและชีวิตทั้งมวล

กอบกุล อิงคุทานนท์ (2533: 49-65) ได้แสดงทัศนะต่อกวีนิพนธ์ รางวัลซีไรต์ ปี 2532 ด้วยความชื่นชมและศรัทธา พร้อมทั้งรับประกันว่าเป็นกวีนิพนธ์เพื่อประชาชนและชีวิตที่ได้รกรสหลากหลาย และลุ่มลึกของคนรุ่นใหม่ เพราะใช้ภาษางามแบบเรียบง่าย กระชับชัดเจนต่อการเข้าใจและรับรู้ มีพลังและให้ความหมายกระชับ ไม่ไขว่พรรณนาไปหนึ่งหน้ากระดาษ แต่สรุปได้ความหมายเพียงบรรทัดเดียว เป็นผลงานที่มีเอกภาพในตัวเองและพัฒนาจนกระทั่งผู้อ่านได้เห็นโลกทัศน์ของผู้เขียนที่พัฒนาตามประสบการณ์ที่สั่งสม และโลกทัศน์นั้นก็มีความค่าควรแก่การรับฟังและเรียนรู้สำหรับคนอ่านทั่วไป

รินฤทัย สัจพันธ์ (2536: 122-127) เขียนบทความชื่อ ใบไม้ที่หายไป อารมณ์กวีของผู้หญิงที่มีอุดมการณ์ กล่าวถึงจุดเด่นของกลวิธีการประพันธ์ 4 ประการ คือ ประการแรกมีเอกภาพ บทกวีชุดนี้แสดงถึงช่วงเวลาชีวิตกับเนื้อหาที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อีกทั้งอุดมการณ์ที่มุ่งมั่นอุทิศตนเพื่อแก้ไขความทุกข์ยากของมวลชน ประการที่สอง คือใช้คำง่าย ให้พลังกระทบอารมณ์และสามารถสร้างภาพอย่างมีนาฏการ ประการที่สาม มีพลังกระทบอารมณ์ อันเกิดจากการใช้คำที่มีน้ำหนัก ทั้งการให้ภาพและให้ความรู้สึก ประการที่สี่ ทักษะต่อโลกและชีวิต คือการปลูกสำนึกของสังคมให้ยอมรับบทบาทและคุณค่าแท้จริงของผู้หญิง รวมไปถึงทักษะต่อสังคมที่มุ่งมั่นต่อสู้เพื่อความถูกต้องและมุ่งหวังให้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่า

ต่อมา ชุศักดิ์ ภัทรกุลวณิช (2536: 184-186) เขียนวิจารณ์ในนิตยสารสารคดีถึงกวีนิพนธ์ซีไรต์ ชุดใบไม้ที่หายไปของ จิระนันท์ พิตรปรีชาที่ได้รับรางวัลเมื่อ พ.ศ. 2532 ในบทความชื่อ “20 ปี ‘อหังการ ของดอกไม้ม’” โดยพิจารณาบทกวีชื่อ อหังการของดอกไม้ม ในกวีนิพนธ์ซีไรต์ชุดใบไม้ที่หายไปและเห็นว่า แม้อหังการของดอกไม้ม จะเสนอความหมายใหม่ให้แก่เรือนร่างของผู้หญิง แต่ดูเหมือนว่ายังคงยึดอยู่กับกรอบการมองแบบผู้ชายที่เมื่อจะพูดถึงผู้หญิงต้องพูดถึงเรือนร่างก่อนเรื่องอื่น อีกนัยหนึ่งก็คือ วิธีการนำเสนอคำจำกัดความใหม่ของผู้หญิงในกวีนิพนธ์บทนี้เป็นการใช้วาทกรรมของผู้ชายมามองผู้หญิงอยู่เช่นเดิม เพราะถึงที่สุดแล้ว ผู้หญิงยังถูกทำให้เป็นเพียงวัตถุสำหรับการจ้องมอง

เทวทัต (2544: 60-61) เขียนบทความชื่อ “นาฏกรรมชีวิต” แสดงทักษะเมื่อได้อ่านใบไม้ที่หายไป กวีนิพนธ์ซีไรต์ พ.ศ. 2532 ของจิระนันท์ พิตรปรีชา โดยไม่ติดอยู่กับเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ แต่อาศัยบรรยากาศแห่งยุคสมัยมาเป็นพื้นฉากและพบว่าสิ่งสำคัญที่กวีนิพนธ์เล่มนี้แสดงให้เห็นคือการเป็นนักอุดมคติที่ใช้ทั้งความคิดและความรู้สึกต่ออุดมการณ์อันแน่วแน่ของตนทำให้เกิดเป็นลีลานาฏกรรมชีวิตที่ไหวรู้สึกละไหวคิดจนเกิดอุดมการณ์แก่กล้าถึงขั้นเป็น “ความรู้สึกที่เป็นประวัติศาสตร์ของความรู้สึกสังคม”

ธนิกาญจน์ จินาพันธ์ (2546: 26) ได้วิเคราะห์ถึงบทบาทในด้านการสร้างความตื่นตัวของการสร้างและเสพกวีนิพนธ์ โดยเฉพาะกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลซีไรต์จะมีผู้ให้ความสนใจมากด้วยบทบาทของตัวรางวัลซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีทั้งในและนอกวงการวรรณกรรม ทำให้นักวิชาการ นักวิจารณ์ และบุคคลผู้สนใจทั่วไปได้แลกเปลี่ยนทักษะหรือแสดงความคิดเห็นต่อผลงานที่ได้รับรางวัลอย่างกว้างขวาง การแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางนี้มิได้เกิดขึ้นเฉพาะภายในระยะเวลาช่วงปีเท่านั้น แต่ยังคงมีการแสดงความคิดเห็นต่อเนื่องกันมาตามลำดับ โดยเฉพาะบทบาทและคุณค่าของกวีนิพนธ์สามารถนำมาเป็นประเด็นกล่าวถึงได้อีกแม้จะผ่านปีที่กวีนิพนธ์ดังกล่าวได้รับรางวัลไปนานแล้วก็ตาม เห็นได้จากบทความวิจารณ์กวีนิพนธ์ซีไรต์เรื่องใบไม้ที่หายไป ซึ่งเป็น

กวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลใน พ.ศ. 2532 ชูศักดิ์นำมากล่าวถึงอีกครั้งใน พ.ศ. 2536 ในชื่อ 20 ปีอหังการของดอกไม้ และเทวทัต (นามแฝง) ได้นำกวีนิพนธ์เล่มนี้มาวิเคราะห์วิจารณ์อีกครั้งใน พ.ศ. 2544

ความสนใจดังกล่าวทำให้งานแพร่ออกในวงกว้าง ผลงานกวีนิพนธ์ซีไรต์เรื่อง ใบไม้ที่หายไป ของจิระนันท์ พิตรปรีชา ผู้เขียนเป็นผู้ที่มีบทบาททางการเมืองในยุคเรียกร้องประชาธิปไตยช่วง 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เป็นนักศึกษา เป็นผู้นำขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพอันชอบธรรมของประชาชน เมื่อจิระนันท์กลับมาเขียนบทกวีเชิงบันทึกภาพเหตุการณ์และความรู้สึกในช่วงเวลาดังกล่าวและได้รับรางวัล บทกวีของเธอมีพลังเพราะมีคนร่วมประสบการณ์ที่ยังประทับใจต่อเหตุการณ์ครั้งนั้นให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก งานกวีนิพนธ์ในช่วงนั้นจึงตื่นตัวและเป็นพลังขับเคลื่อนสังคม คนทั่วไปสร้างงานและอ่านงานกวีนิพนธ์กันอย่างกว้างขวาง เพราะกวีนิพนธ์เป็นสารที่ถ่ายทอดให้ผู้คนเกิดความรู้สึกแรงกล้าร่วมกันได้ด้วยถ้อยคำสั้นๆ กระชับ แต่สร้างความประทับใจไม่รู้ลืม

ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช (2548: 112) กล่าวถึงคำสดุดี ในใบไม้ที่หายไป ของคณะกรรมการซีไรต์ ว่า “คุณค่าของงานนี้อยู่ที่เนื้อหาสาระและศิลปะการประพันธ์ของงานแต่ละบท มิได้ผูกพันกับกาลเวลาหรือตัวบุคคลนั้นเลย” และ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ กวีซีไรต์ หนึ่งในคณะกรรมการฯ ที่ดูจะมีความเห็นต่างจากคนอื่น ในประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคล ผลงานและยุคสมัย นั้น เนาวรัตน์ ยกให้บทกวี “ดอกไม้” และ “อหังการของดอกไม้” เป็น “เพชรน้ำเอก” โดยชี้ว่าใน “ดอกไม้” นั้น จิระนันท์ พิตรปรีชาได้สรุปยุคสมัยของเธออย่างกระชับและงดงาม ส่วน “อหังการของดอกไม้” คือจิตสำนึกของสตรีแห่งยุค “เปลี่ยนมือที่อ่อนน้อมเป็นลิ้มเล็ก” และสรุปว่า “มงกุฎกวีของจิระนันท์นี้มีได้สวมด้วยมือใคร ยุคสมัยเท่านั้นที่สร้างเธอมาพร้อมกับมงกุฎกวี...ยุคสมัยของ จิระนันท์ได้เจียระไนจิระนันท์มาอย่างนี้” ชูศักดิ์มองว่าในมุมมองนี้ที่เองที่ทำให้หนังสือ “ใบไม้ที่หายไป” ขายดี มียอดจำหน่ายเป็นแสนเล่มขึ้นไป และเป็นหนังสือที่สำนักพิมพ์กล้าให้ค่าต้นฉบับสูงกว่ามาตรฐานจนลืมนำไปทั่ววงการ

3. ประวัติและผลงานของอัญชัน

3.1 ประวัติส่วนตัว

3.1.1 ชานิกานิดและภูมิสำเนา

“อัญชัน” เป็นนามปากกาของนางอัญชลี วิวัธน์ชัย เกิดเมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2495 ในครอบครัวของชาวธนบุรี บิดาชื่อนายวันชัย สุธรรมพิทักษ์ มารดาชื่อ

นางอบเชย สุธรรมพิทักษ์เป็นบุตรสาวคนโตในจำนวนพี่น้องทั้งหมด 4 คน ปัจจุบันพำนักอยู่กับครอบครัวในนครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา

3.1.2 การศึกษา

อัญชัน สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนราชินีบน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา และระดับปริญญาตรีจากคณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และจบระดับปริญญาโทสาขาภาษาอังกฤษจาก City University of New York สหรัฐอเมริกา

3.2 ผลงานวรรณกรรม

3.2.1 ความสนใจและความสามารถ

เนื่องจากอัญชัน เติบโตท่ามกลางหนังสือมากมายในบ้าน เพราะบิดาเป็นคนชอบอ่านและสะสมหนังสือ จึงสนใจการอ่านหนังสือมาตั้งแต่เด็ก เมื่อวันเกิดอายุ 8 ขวบ บิดาให้ของขวัญเป็นสมุดบันทึกแทนตุ๊กตา พร้อมกับแนะนำให้เขียนสิ่งต่าง ๆ ตามต้องการ จนเกิดนิสัยการเขียนบันทึกเรื่อยมา และหัดเขียนนิทานอ่านกันเองเล่น ๆ เริ่มเขียนเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ ผันเฟื่องแบบเด็ก ๆ พร้อมภาพประกอบตอนเรียนชั้นประถมปีที่ 7 ทำเป็นเล่มเล็ก ๆ แบ่งให้เพื่อน ๆ อ่าน บิดาแนะนำให้ใช้ชื่อผู้แต่งว่า “อัญชัน” เมื่อเรียนที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ร่วมอยู่ชมรมวรรณศิลป์ มีโอกาสเรียนรู้และเขียนกลอนมากขึ้น เมื่อแต่งงานมีครอบครัวแล้วเกือบสิบปี อัญชันสุขภาพไม่ค่อยดีจึงอยู่กับบ้าน ด้วยความเป็นคนชอบอ่านหนังสือมาตลอด จึงเริ่มเขียนสารคดีสั้น ๆ เกี่ยวกับการแสดงของไมเคิล แจ็กสัน ส่งตีพิมพ์ในนิตยสาร “ลลนา” ใช้นามปากกาครั้งแรกว่า “อัญชะเอม” ปรากฏว่าบรรณาธิการมีจดหมายไปให้กำลังใจ ทำให้สนใจที่จะเขียนหนังสือเป็นงานอดิเรกเรื่อยมา

3.2.2 นามปากกา ได้แก่ อัญชัน อัญชะเอม อัญมณี สีม่วง แม่อิงเชิยะหลี่

3.2.3 ผลงานวรรณกรรมที่ตีพิมพ์

ปี 2527 เรื่องสั้นเรื่องแรกชื่อ “แม่ครับ” ลงตีพิมพ์ในนิตยสาร ลลนา

ปี 2528 หนังสือรวมเรื่องสั้นชุดแรกคือ “อัญมณีแห่งชีวิต”

ปี 2530 หนังสือสารคดีบันเทิงชุด “นิวยอร์ก นิวยอร์ก” ลงพิมพ์ในนิตยสาร ลลนา

ปี 2531 เรื่องสั้น หม้อที่บูดไม่ออก ลงพิมพ์ในนิตยสารลลนา

ปี 2533 หนังสือรวมเรื่องสั้นเล่มแรก อัญมณีแห่งชีวิต

ปี 2534 เรื่องสั้น ไม่เป็นดิน หินเป็นทราย ตีพิมพ์ลงในนิตยสารสกุลไทย

ปี 2537 เรื่องสั้น สิ่งมีชีวิต ในนิตยสารช่อการะเกดฉบับโรทานุวัตร

ปี 2538 หนังสือรวมบทกวี ปลายสื่อ

ปี 2539 หนังสือรวมเรื่องสั้น ผู้แลเห็นลม

ปี 2540 เสนอคำบรรยายในหัวข้อ Asian Literature in Modern World: The Response To Modernity ร่วมกับนักเขียนอาเซียนในการชุมนุมสัมมนานักเขียนอาเซียน ณ กรุงวอชิงตันดีซี บทความอันเป็นเรื่องสั้น ลงพิมพ์ในนิตยสารช่อการะเกด ในชื่อ อัญชลี วิวัธน์ชัย ได้รับคัดเลือกร่วมกับบทความอื่น ๆ ของนักวิจารณ์ไทย ตีพิมพ์ในหนังสือ พลังการวิจารณ์ วรรณศิลป์: บทความและวรรณคดีสาขาวรรณศิลป์ จากโครงการวิจารณ์ในฐานะพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย ตีพิมพ์ พ.ศ. 2547

ปี 2542 หนังสือรวมเรื่องสั้นชุด มือที่มองไม่เห็น

ปี 2545 หนังสือรวมเรื่องสั้น อ่านโลกกว้าง

ปี 2545 นิยายขนาดสั้น มุมปากโลก ลงพิมพ์ในนิตยสารลิปส์ จัดพิมพ์รวมเล่มครั้งแรก พ.ศ. 2546 โดยสำนักพิมพ์กายมารุต

ปี 2545 นิยายขนาดสั้นเกี่ยวกับปัญหาเพศที่สามของผู้หญิงเรื่องนางเอก ลงพิมพ์ในนิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์ จัดพิมพ์รวมเล่มครั้งแรก พ.ศ. 2547 โดยสำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น

ปี 2546 เรื่องสั้น ลีเปาและโจโจ: สามก๊กฉบับทุนนิยม ลงพิมพ์ในนิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์

ปี 2548 หนังสือรวมเรื่องสั้น ณ ที่แห่งนั้น จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น

ปี 2548 เรื่องสั้น ลูกแก้วสีเทา ลงพิมพ์ในหนังสือรวมเรื่องสั้นบ้านร่วมกับนักเขียนหญิงร่วมสมัย จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ทางเลือก

3.2.4 ผลงานวรรณกรรมที่ได้รับรางวัล

ปี 2527 เรื่องสั้นชื่อ "แม่ครับ" ได้รับคัดเลือกเป็นเรื่องสั้นดีเด่นประจำปี 2527 จากสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย

ปี 2531 เรื่องสั้น หม้อที่ขุดไม่ออก ได้รับเลือกเป็นเรื่องสั้นดีเด่นประจำปี 2531 ของนิตยสารลลนา

ปี 2533 หนังสือรวมเรื่องสั้น อัญมณีแห่งชีวิต ได้รับรางวัลซีไรต์ประจำปี 2533

ปี 2534 เรื่องสั้น ไม้เป็นดิน หินเป็นทราย ได้รับเลือกเป็นเรื่องสั้นชมเชยประจำปี 2534 จากสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย

ปี 2537 เรื่องสั้น สิ่งมีชีวิต ได้ประดับช่อการะเกด ในนิตยสารช่อการะเกด ฉบับโรคนาวัตร

ปี 2538 หนังสือรวมบทกวี ภายหลัง ได้รับเลือกเข้ารอบสองเล่มสุดท้าย
รางวัลซีไรต์กับหนังสือกวีนิพนธ์ ม้าก้านกล้วย ปี 2538

ปี 2539 หนังสือรวมเรื่องสั้น ผู้แลเห็นลม ได้รับเลือก
เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ปี 2538

ปี 2542 หนังสือรวมเรื่องสั้นชุด มือที่มองไม่เห็น ได้รับเลือก
เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์

ปี 2545 หนังสือรวมเรื่องสั้น อ่านโลกกว้าง ได้รับคัดเลือก
เข้าสามเล่มสุดท้ายรางวัลซีไรต์

ปี 2545 นิยายขนาดสั้นเกี่ยวกับปัญหาเพศที่สามของผู้หญิงเรื่อง นางเอก
ได้รับรางวัลชมเชยประเภทนิยายประจำปี 2547 จากกระทรวงศึกษาธิการในงานสัปดาห์หนังสือ
แห่งชาติ

ปี 2546 เรื่องสั้น ลิเป่าและโน้ใจ: สามก๊กฉบับทุนนิยม ได้รับเลือกเป็นเรื่อง
สั้นดีเด่น จากสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย

3.3 ผลงานที่กล่าวถึงงานเขียนของอัญชัน

คณะกรรมการตัดสินรางวัลซีไรต์ประจำปี 2533 ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้หนังสือ
รวมเรื่องสั้นชุด “อัญมณีแห่งชีวิต” ของอัญชัน ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน
ของประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. 2533 และได้ประกาศยกย่องรวมเรื่องสั้นชุด “อัญมณีแห่งชีวิต” ของ
อัญชันว่า

“เรื่องสั้นชุดนี้ประกอบด้วยเรื่องสั้น 11 เรื่อง เนื้อเรื่องหลากหลาย เสนอปัญหา
ต่างๆของชีวิต ตั้งแต่ปัญหาส่วนบุคคล ปัญหาครอบครัว สังคม จนถึงปัญหาที่กล่าวถึงวัฏจักรแห่ง
ชีวิตอันเป็นวัฏจักร อัญชันเสนอแนวคิดเหล่านี้โดยใช้กลวิธีการประพันธ์ที่แยบยลสอดคล้องกับ
เนื้อหา มีลีลาเฉพาะตัวที่ละเอียด ประณีต ลึกซึ้งและละเอียดละไมภาษาที่ใช้ให้จินตภาพชัดเจน
สร้างบรรยากาศและอารมณ์หลากหลายทั้งอ่อนหวาน เศร้า กร้าวแกร่ง โหดร้าย แม้กระทั่งของขบถ”

ไพสิน รุ่งรัตน์ (2533: 40-41) ได้นำเสนอไว้ว่า รื่นฤทัย สัจจพันธ์ มองชีวิต
รันทศที่ปรากฏในรวมเรื่องสั้นชุด “อัญมณีแห่งชีวิต” ของอัญชันว่าเป็นจุดเด่นของหนังสือเล่มนี้
เพราะอ่านแล้วมันไม่จบ ต้องมานั่งทบทวนอ่านบางย่อหน้า หรือตลอดทั้งเรื่อง หรือกลับไปคิดถึง
อีก ในที่สุดก็กลับมาย้อนถึงเรื่องอื่นๆ ในชีวิตหรือสังคมต่อไป ในเรื่องการใช้ภาษาที่สามารถมอง
ทั้งจุดเด่นและจุดด้อย กล่าวคือ จุดเด่นภาษาของอัญชันเป็นภาษาที่สร้างจินตภาพ คือใช้ถ้อยคำที่
ทำให้ผู้อ่านรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ เห็นภาพ ได้ยินเสียง ได้กลิ่นได้สัมผัส เช่น ในเรื่อง
“สมรภูมิ” ให้จินตภาพของเสียงค่อนข้างมาก ในเรื่อง “เพื่อนร่วมทาง” ในความรู้สึก ความกลัว

ความตกใจ ความหวาดระแวง ความสยดสยอง ในเรื่อง “หมาฝั่งธน” ก็จะได้อ่านมาก เพราะอยู่ในมุมมองของหมา ส่วนจุดค้อยคือ การให้รายละเอียดมากเกินไปคำเยิ่นเย้อเกินความจำเป็นหลายอย่าง เช่น “แม่ของหนูเพิ่งตายลงเมื่อคืนนี้” ทำให้คิดกันว่าแล้วตายขึ้นมีหรือเปล่า หรือ จ้างป๊อดก็ไม่หวงก้างของกะพู่หญิงหรือ ก้หวงก้างทำไมต้องมีของด้วย” เป็นต้น

ธนศ เวศร์ภาดา (2535-2536: 137-141) ได้กล่าวถึงรวมเรื่องสั้นชุด “อัญมณีแห่งชีวิต” ของอัญชันไว้ว่าหากอ่านอัญมณีแห่งชีวิตอย่างไม่มุ่งจับผิดจนเกินไปก็จะพบว่างานชุดนี้เสนอสารอันเข้มข้น โดยใช้ภาษาอันมีจริตงามห่อหุ้ม เพื่อสร้างอารมณ์สะท้อนใจ แสดงให้เห็นพันธกิจวรรณกรรมอย่างแจ่มชัด นั่นคือพันธกิจวรรณกรรมมีต่อการใช้ภาษาเพื่อบันทึกหรือจรรโลง หรือยกหรือลดอารมณ์ยังความรื่นเริงให้เกิดเพราะภาษา ยังความโศกเศร้าให้เกิดโดยอาศัยถ้อยคำที่ใช้และโดยกลศิลป์ต่างๆ นอกจากนั้น ธนศ เวศร์ภาดา ก็ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องสั้นใน “อัญมณีแห่งชีวิต” ของอัญชันไว้ว่า เป็นรวมเรื่องสั้นที่มีเอกภาพในแง่ของแก่นเรื่อง ขณะเดียวกันก็มีความหลากหลายในแง่ของการสร้างปมปัญหาขัดแย้ง ซึ่งมีระดับต่างๆ กัน คือระดับแรก ได้แก่ มนุษย์ต้องต่อสู้กับจิตใจของตน เช่น เรื่องแม่รัก เรื่องเพื่อนร่วมทาง ระดับที่สอง ได้แก่ มนุษย์ต้องปะทะหรือต่อสู้กับมนุษย์ด้วยกัน เช่น เรื่องคนนอกโกลาหล เรื่องขอทาน เรื่องเศรษฐีเงินล้าน ระดับที่สาม ได้แก่ มนุษย์หรือแม้แต่สัตว์เดรัจฉานต้องต่อสู้กับสังคม เพื่อความอยู่รอด เช่น เรื่องหมาฝั่งธนฯ ระดับที่สี่ ได้แก่ มนุษย์ต้องต่อสู้กับธรรมชาติ เช่น เรื่องสมรภูมิ สำหรับประเด็นที่อัญชันถูกวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุด คือ การใช้ภาษาที่เยิ่นเย้อ ในประเด็นนี้ ธนศ เวศร์ภาดา มีความเห็นว่า “อัญมณีแห่งชีวิต อาจมีข้อบกพร่องในแง่ภาษา แต่ก็ยังมีแง่มุมที่แสดงให้เห็นความดีเด่นเชิงวรรณศิลป์ ซึ่งหากไม่มุ่งแต่ฉีกกลีบดอกไม้ทีละกลีบๆ มาขยี้ดูเส้นใยจนแหลกและก็น่าที่พินิจเห็นความงามของกลีบดอกไม้ที่สยายเส้นใยสอดสานรับกันเป็นลายอันน่าพิศวง”

วณิช จรุงกิจอนันต์ (2537: 43-46) ได้วิพากษ์ “อัญมณีแห่งชีวิต” ของอัญชันไว้ในหนังสือชอยซีไรต์ สรุปได้ว่า กลวิธีการประพันธ์ในรวมเรื่องสั้นชุดนี้ของอัญชันถือว่า “ล้นหลามหมดทุกเรื่อง” ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการบรรยาย ซึ่งการบรรยายของอัญชันในแต่ละฉากแต่ละตอนนั้นเยิ่นเย้อ...มากกว่าเยิ่นเย้อ ชีดยาดุ้งยากและหุยมหิมขาวเยอะ หรือในเรื่องของการใช้ภาษาซึ่งอ่านแล้วทำให้เหนื่อยและอึดอัด ประการแรกคือ อัญชันย่อหน้าไม่เป็น กล่าวคือ แต่ละย่อหน้าของหนังสืออัญมณีแห่งชีวิต มีความยาวโดยเฉลี่ย 15-20 บรรทัด และบางหน้าก็ไม่มีย่อหน้าเลย ประการที่สองคือ เว้นวรรคไม่เป็น

นอกจากภาษาและการดำเนินเรื่องที่พาให้สับสนแล้ว สิ่งที่ทำให้สับสนมากอีกอย่างหนึ่งในรวมเรื่องสั้นชุดนี้คือ การใช้เครื่องมือทางวรรณกรรมที่เรียกว่า “มุมมอง” หรือ Point of View” มุมมองนี้จะมีส่วนทำให้เรื่องมีเอกภาพ ซึ่งเมื่อเลือกใช้มุมมองแบบใดก็ได้ต้องใช้มุมมองแบบนั้น

ไปตลอดเรื่อง จะเปลี่ยนแปลงไม่ได้ แต่ในงานเขียนของอัญชัน เช่น เรื่องแม่ครับ อัญชันมีการใช้มุมมองอย่างน้อยสองแบบ คือ แบบตัวผู้เขียนเองเป็นผู้สังเกตการณ์หนึ่ง แบบตัวละคร คือ “หนู” เป็นคนเล่าเรื่อง นอกจากเรื่อง “แม่ครับ” อัญชันยังมีปัญหาเกี่ยวกับมุมมองนี้ในอีกหลายเรื่องและเรื่องที่เป็นปัญหาที่สุดคือ เรื่อง “เพื่อนร่วมทาง” ซึ่งการใช้มุมมองที่ปะปะทำให้เรื่องสั้นของอัญชันแทบทุกเรื่องขาดเอกภาพ

ดวงมน (อ้างใน บุญเรียง เชิดแก้ว 2545: 35) ได้เสนอข้อขัดแย้งต่อ วานิช จรุงกิจ อนันต์ กรณีอัญมณีแห่งชีวิต โดยดวงมนได้จัดหมวดหมู่ความเห็นที่วานิชมองว่าเป็นความผิดในการใช้ภาษาของ “อัญชัน” ไว้ 9 ประการ คือ ใช้คำผิดความหมาย ใช้คำผิดหน้าที่ ใช้คำไม่ครบความ ใช้ภาษาพูดไม่เหมาะแก่การบรรยาย ใช้คำเยิ่นเย้อ เรียงลำดับข้อความไม่ดี เว้นวรรคผิดใช้คำผิดๆ และขยายความฟุ่มเฟือยให้ข้อความพันเพี้ยน ซึ่งทั้ง 9 ประการดังกล่าวนี้ ดวงมน ได้เสนอความคิดเห็นที่ขัดแย้งต่อวานิช พร้อมทั้งสรุปว่า ภาษาของอัญชันไม่ใช่ภาษาสมบูรณ์ แต่เป็นภาษาที่ใช้อย่างมีเหตุผล และบรรลุจุดประสงค์ได้อย่างลงตัว ทั้งนี้ต้องพิจารณาน้ำหนักถ้อยคำทั้งด้านความคิดและอารมณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นองค์ประกอบของเรื่อง ไม่ใช่พิจารณาแยกขาดจากกันเป็นห้วงๆ โดยไม่คำนึงว่า “ลีลา” (style) และเนื้อหานั้นกำหนดซึ่งกันและกันอย่างไร นอกจากนั้น ดวงมน ยังได้กล่าวถึงรวมเรื่องสั้น “อัญมณีแห่งชีวิต ของ อัญชันไว้ว่า

สิ่งที่โดดเด่นมากจากการสัมผัสกับอัญมณีแห่งชีวิต คือ การสะท้อนตัวตนและพฤติกรรมลึกลงไปถึงระดับจิตสำนึก และได้สำนึกของมนุษย์ในกรอบของสถานการณ์ต่างๆ กันผ่านทางตัวละครที่หมกมุ่นกับโลกส่วนตัวของตัวเองและมีปฏิสัมพันธ์กับโลกของผู้อื่นทั้งวงแคบและกว้าง มนุษย์ในทัศนะของอัญชันมีหลายแบบ แต่ก็มิลักษณะร่วมกันหลายประการ ทั้งส่วนที่เป็นข้อจำกัด ข้อผิดพลาด และคุณสมบัติอันพึงดำรงรักษาไว้...

เรื่องส่วนใหญ่ในรวมเรื่องสั้นชุดนี้ บ่งบอกว่ามนุษย์มีความกำกวมระหว่างความเป็นสัตว์ที่มีเหตุผล และสัตว์ที่รู้จักรู้สึก ลักษณะประการหลังนี้เป็นที่มาของส่วนดีและส่วนด้อย ความรู้สึกทำให้มนุษย์หวั่นไหว หวั่นหวาด แต่ก็ทำให้เขาเชื่อมั่นหยัดยืนในจุดวิกฤต ความรู้สึกอาจครอบงำเหตุผลอย่างยับยั้งไม่ได้ เช่นใน “เพื่อนร่วมทาง” แม้ความรู้สึกจะทำให้มนุษย์ทุกข์ทรมาน แต่ก็ยังดีที่เขารู้จักที่จะรู้สึก นี่คงจะเป็นเหตุผลส่วนสำคัญของการพรรณนารายละเอียดอย่างมากที่แต่ละเรื่องแม้กระทั่งบุกรุกการรับรู้ของตัวละครที่ผู้แต่งอาจจะหวังว่าจะส่งทอดมาสู่ผู้อ่านได้ด้วยและเขาก็ทำได้ดี แม้จะหนักและเหนื่อย หดหู่ แต่ก็ประกอบเป็นศิลปกรรมที่งาน โดยไม่จำเป็นต้องจำออกจากความดีงามหรือจากสิ่งที่ดีงามเท่านั้น...

งานชุดนี้มีแง่มุมที่ทำให้ท้อแท้หรือท้อแท้ การ “เล่น” กับความเป็นความตายของมนุษย์เป็นแนวเรื่องสำคัญที่ชวนให้คิดลึกลงไปกว่าปัญหาเพียงผิวๆ โดยที่หลายอย่างนั้นดูคล้าย

ไม่ใช่เรื่องใหญ่โต “อัญชัน” อาจตระหนักต่อหายนะของโลกในกำมือมนุษย์ การสื่อความตระหนักนั้นให้คนทั้งหลายได้รับรู้ร่วมด้วย น่าจะเป็นเพราะสิ่งที่เธอฝากความหวังไว้ คือ ความรู้อันละเอียดอ่อนของปัจเจกชนด้วยกัน ที่อาจถูกรังไว้มิให้ถูกกลืนหายไปในโฉมหน้าของสิ่งที่เรียกว่า อารยธรรมหิมาที่นับวันจะครอบงำทำลายในเปลือกของการ “สร้างสรรค์”

ความบกพร่องที่ดูเหมือนว่าเป็นเพราะความตั้งใจของผู้แต่งที่เข้ามาสนทนากับผู้อ่านในตัวตน อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่แล้ว เนื้อหาทางอารมณ์ของงานชุดนี้ มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาทางความคิดและเป็นเหตุผลของการจัดองค์ประกอบของเรื่องด้วยวัสดุสำคัญคือ ภาษาทั้งหมดนี้ควรจะต้องพิจารณาเกาะเกี่ยวเชื่อมโยงกัน

ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช (2536: 139-140) ได้เขียนบทวิจารณ์ซ้อนวิจารณ์ รวบรวมไว้ในหนังสือ คนกับหนังสือ ไว้อย่างละเอียดในหัวข้อ “ขอทาน ใครกันแน่คือขอทาน” ซึ่งสรุปได้ว่าในบรรดาเรื่องสั้นทั้งหมดที่รวมอยู่ใน อัญชันแห่งชีวิต หนังสือรางวัลซีไรต์ ของ อัญชัน ที่ชูศักดิ์สนใจมากที่สุด คือเรื่อง “ขอทาน” โดยได้วิจารณ์ว่า นักวิจารณ์หลายคนจะไม่ประทับใจเท่าใดนักกับเรื่องนี้ บัวแพน นันทพิสัย พูดถึงเรื่องนี้อย่างเสียไม่ได้ ส่วนวณิช จรุงกิจอนันต์ โจมตีเรื่องนี้อย่างรุนแรงว่า เรื่อง ขอทาน เป็นสองเรื่องรวมกันซัด ๆ เพราะ واجبเรื่องที่ดาราขับรถในขณะที่พูดมาเป็นเรื่องขอทานมาโดยตลอด มันไปขึ้นอีกเรื่องหนึ่งเลย เรื่องสั้นมีประเด็นเดียว ไม่มีประเด็นอื่น คำวิจารณ์ของวณิชนี้น่ารับฟังอยู่ หากเราตีความเหมือนที่วณิช ตีความว่า ขอทานใน เรื่องนี้คือสองตัวเมีย ดากุดและยายเหล แต่สิ่งที่เราควรถามตัวเองก่อนเพื่อนคือ ใครกันแน่ที่คือขอทาน ในเรื่องสั้นชิ้นนี้ จริงอยู่ผู้เล่าเรื่องบอกว่า ดากุดและยายเหลคือขอทาน แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าเราจะต้องเชื่อตามผู้เล่าเรื่องเสมอไป หากพิจารณาโดยละเอียด เราจะเห็นว่าคนที่ควรจะเป็นขอทานในเรื่องนี้ ควรจะเป็นคนที่อยู่รอบๆ ดากุดยายเหลเสียมากกว่า เพราะไม่ว่าจะเป็นดารา ภาพยนตร์ในตอนจบ ชาวบ้าน ศิลปิน นักเขียน หรือแม้แต่ พระที่ปรากฏในต้นเรื่อง ล้วนแต่หาประโยชน์จากสองตัวเมียในรูปแบบต่างๆ นานา ในแง่นี้เรื่องขอทานก็มีใช้สองเรื่องอย่างที่ว่าวณิชวิจารณ์ แต่เป็นเรื่องที่มีเอกภาพและ มีประเด็นเดียว อย่างที่วณิชต้องการ”

ธัญญา สังขพันธานนท์ (2539: 180-182) ได้วิจารณ์ตัวละคร “หล่อน” ในเรื่องสั้น “หม้อที่ซูด ไม่ออก” ของอัญชัน ไว้ว่า อัญชัน เป็นนักเขียนที่สร้างตัวละครได้อย่างสมจริง มีเหตุผลด้วยการใช้ข้อมูลทั้งในอดีตและปัจจุบัน ผู้เขียนปูพื้นให้เห็นภูมิหลังของหล่อนในเยาว์วัยมาจากสภาพครอบครัวในวัฒนธรรมดั้งเดิมซึ่งมีฐานะดี เต็มไปด้วยความรัก ความอบอุ่นและได้รับการทะนุถนอมในฐานะลูกคนเล็กผู้กำพร้าพ่อ สิ่งเหล่านี้ได้หล่อหลอมให้หล่อนกลายเป็นคนที่มีจิตใจอ่อนโยน มีเมตตาและไม่เคยมีความขัดแย้งกับใคร แต่ในขณะเดียวกันลักษณะเด่นในข้อนี้ก็

กลายเป็นผลร้ายแก่ตัวหล่อน เมื่อต้องตกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความเลวร้าย และการเอารัดเอาเปรียบจากสามี

อัญชันสร้างตัวละครได้อย่างมีเหตุผลทางจิตวิทยา กระนั้นก็ตาม หล่อนในเรื่องสั้นเรื่องนี้ก็ยังเป็นตัวละครที่มีบุคลิกที่ ไม่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ต้นจนจบเรื่องภาพของหล่อนจึงไม่ต่างไปจาก “หุ่น” ที่ผู้เขียนใช้เป็นเครื่องมือในการเสนอภาพอันดำด้อยของสตรีเพศ และหากพิจารณาน้ำเสียงของผู้แต่งก็เห็นได้ถึงการถูกเหยียดหยามอยู่หลายๆ หรืออาจกล่าวได้ว่าอัญชันสร้างตัวละครอย่าง “หล่อน” ขึ้นมาเพื่อประชดแค้นการกดขี่ทางเพศที่ยังคงดำรงอยู่ สารและความสะเทือนใจในเรื่องนี้จะเป็นลูกตุ้มที่เหวี่ยงกลับมากระตุ้นให้เกิดความสำนึกและตระหนักในปัญหาสิทธิสตรีในที่สุด

ยุรฉัตร บุญสนิท (อ้างในบุญเรียง เขียนแก้ว 2545: 33) ได้กล่าวถึง รวมถึงเรื่องสั้นชุด “อัญมณีแห่งชีวิต” ของอัญชัน สรุปได้ว่ารวมเรื่องสั้นชุดนี้ แม้ประเด็นใหญ่จะเป็นการเสนอภาพมนุษย์กับสังคม แต่มุมมองของอัญชันจะแตกต่างจากนักเขียนคนอื่น คือ อัญชันจะมุ่งไปที่ “ปัจเจกชน” ที่ว่า มนุษย์คิดเช่นนี้ มีความเป็นอยู่เช่นนี้ มนุษย์จึงต้องประสบปัญหาชีวิตเช่นนี้ เช่น ผู้หญิงที่มีบทบาทเป็นเมียในเรื่องหม้อที่ขูดไม่ออก นอกจากนั้นอัญชันยังให้ความสำคัญกับครอบครัว ปัญหาทางจิตวิทยาของเด็กที่ทำความเข้าใจกับตัวเองเมื่อขาดแม่ ในเรื่อง แม่ครับ ความผูกพันของยายกับหลานในเรื่องปลาหางเปีย และขยายมุมมองกว้างมาถึงการเอารัดเอาเปรียบกันเป็นวัฏจักรในเรื่องคนในสวนของภาพสะท้อนสังคม ยุรฉัตร บุญสนิท กล่าวว่า อัญชัน ได้ใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในต่างแดน การเสนอเรื่องของเครื่องมือที่ทันสมัยในเรื่อง ปุ่มจึงเป็นเรื่องที่เห็นได้อย่างคมชัดชัด

คอลัมน์ "คุยนอกรอบ" โดยกองบรรณาธิการประพันธ์สารัน ได้กล่าวถึง อัญชัน ไว้ว่า นักเขียนเรื่องสั้นซีไรต์ที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุด ฝ่ายชายคงต้องยกให้ วาณิช จรุงกิจอนันต์ และวินทร์ เลียววาริณ แต่ถ้าเป็นฝ่ายหญิง คงจะไม่มีใครเผ็ดร้อนเท่า อัญชัน เจ้าของหนังสือรวมเรื่องสั้น อัญมณีแห่งชีวิต ที่ได้รับรางวัลนี้ในปี 2533

"อัญชัน เป็นคนลึ้มเหลวในเรื่องการใช้ภาษาทุกกรณี ทำให้วรรณศิลป์ลึ้มเหลว" หนึ่งในถ้อยคำวิพากษ์จากนักเขียนซีไรต์ที่ปากกล้า วาณิช จรุงกิจอนันต์

แต่ถึงกระนั้นอัญชันก็ยังมีผลงานออกมาอย่างต่อเนื่อง และทุกเรื่องล้วนผ่านเข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ทั้งสิ้น (จาก http://www.praphansarn.com/new/c_talk/detail.asp?ID=22 ค้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2552)

4. ประวัติและผลงานของเดือนวาด พิมวนา

4.1 ประวัติส่วนตัว

4.1.1 ชาติกำเนิดและภูมิลำเนา

นามจริงของเดือนวาด พิมวนา คือ พิมใจ จุกลิ่น เกิดเมื่อวันที่ 22 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2512 มีภูมิลำเนาที่จังหวัดชลบุรี เป็นนักเขียนสตรีที่มีชื่อเสียง ปัจจุบันเธอพักหลัก เขียนหนังสืออยู่ที่บ้านเกิดและมีเรื่องสั้นขนาดยาว ตีพิมพ์ในมติชน ปัจจุบันอายุ 41 ปี

4.1.2 การศึกษา

จบการศึกษาจากวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี

4.2 ผลงานวรรณกรรม

4.2.1 ความสนใจและความสามารถ

จุดเริ่มต้นในช่วงที่เดือนวาดยังทำงาน ทำหนังสือพิมพ์ โดยประกาย ปรัษฎา นักเขียนบทโทรทัศน์ซึ่งมีภูมิลำเนาในจังหวัดเดียวกัน แนะนำให้เขียนหนังสือ ซึ่งปกติ เดือนวาดก็เป็นคนชอบอ่านหนังสือ จึงลองเขียนแล้วส่งไปลงในนิตยสารสตรีสาร พอได้ลงตีพิมพ์ ก็ทำให้มั่นใจขึ้น ส่วนประกาย ก็สรรหาหนังสือดี ๆ ให้อ่านเรื่อย ๆ เพื่อให้เรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันทั้งสองทาง คือ อ่านวรรณกรรมเพื่อเรียนรู้การเขียน และอ่านงานเขียนเพื่อฝึกให้ใช้กระบวนการทางความคิดเพื่อทำความเข้าใจตัวเองและคนอื่น และผลงานก็ได้รับการต้อนรับจากนิตยสารหลายเล่ม ทำให้มีงานเขียนเรื่อยมา

4.2.2 นามปากกา เดือนวาด พิมวนา

4.2.3 ผลงานวรรณกรรมที่ตีพิมพ์

พ.ศ. 2532 สายลมที่พัดผ่านสวนร้าง (นิตยสารแพรว)

พ.ศ. 2535 รอยภาพ

พ.ศ. 2536 เรื่องสั้น ผู้บรรลู่

พ.ศ. 2539 ผลงานรวมเรื่องสั้นเรื่องแรกคือ "หนังสือเล่มสอง"

พ.ศ. 2546 ผลงานนวนิยายเล่มแรก เรื่อง ช่างสำราญ

พ.ศ. 2547 เรื่องสั้นขนาดยาว การแบกโลกของข้าพเจ้า ซึ่งเปลี่ยนชื่อเป็น

คุณสงคราม โดยตีพิมพ์ในมติชนสุดสัปดาห์ และรวมเล่ม โดยสำนักพิมพ์สามัญชน

พ.ศ. 2549 รวมเรื่องสั้น เรื่องสัมพันธ์ภาพ

พ.ศ. 2549 รวมเรื่องเล่าเชิงความเรียง เรื่อง แด่ดิบบ่อดนาฬิกา

พ.ศ. 2550 รวมเรื่องสั้นทุกข์ทุกข์

4.2.4 ผลงานวรรณกรรมที่ได้รับรางวัล

ผลงานรวมเรื่องสั้นเรื่องแรกคือ "หนังสือเล่มสอง" เป็นหนึ่งใน 7 เล่มสุดท้ายในการประกวดรางวัลซีไรต์

พ.ศ. 2535 เรื่องสั้นเรื่อง รอยภาพ ได้ระดับช่อการะเกด

พ.ศ. 2536 เรื่องสั้น ผู้บรรลु ได้ระดับช่อการะเกด, รางวัลเรื่องสั้นช่อการะเกดยอดเยี่ยมและรางวัลช่อการะเกดยอดเยี่ยม

พ.ศ. 2546 ผลงานนวนิยายเล่มแรก เรื่อง ช่างสำราญ ได้รับรางวัลซีไรต์ประจำปี พ.ศ. 2546

4.3 ผลงานที่กล่าวถึงงานเขียนของเดือนวาด พิมวนา

เพชรศิริ โยคะสิงห์ (2543: 95) ได้ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดสตรีนิยมในเรื่องสั้นของนักเขียนหญิงร่วมสมัย (พ.ศ. 2533-2540) ซึ่งได้แก่ อัญชัน, จินดา ชันดยาลงกต, ชามาและเดือนวาด พิมวนา ผลการวิจัยพบว่าในงานเขียนเรื่อง ในกำแพง จากรวมเรื่องสั้นชุด หนังสือเล่มสองของเดือนวาด ปรากฏปัญหาการเรียกร้องความเป็นอิสระและสิทธิที่จะประกอบอาชีพนอกบ้านโดยผู้แต่งได้นำปมปัญหาของตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่ตัดสินใจแต่งงานกับผู้ชายที่ถืออำนาจฝ่ายชายเป็นใหญ่ จนทำให้เธอต้องอดทนกับบทบาทของการเป็นภรรยาถูกสามีที่ทำงานกับนักการเมืองผู้มีชื่อเสียง เขารอบงำทั้งความคิดและการกระทำของภรรยาจนไม่มีโอกาสได้แสดงความเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีเสรีภาพใดๆ จนกระทั่งสามีประสบอุบัติเหตุ เธอจึงมีโอกาเป็นอิสระและพึงพอใจกับสภาพความเป็นตัวของตัวเอง ความกดดันที่เคยได้รับทำให้เธอตัดสินใจอย่างเด็ดเดี่ยวว่าเมื่อเขาหายบาดเจ็บจะเสนอข้อตกลงเรื่องการอยู่ร่วมกัน

รินฤทัย สัจจพันธุ์ (2547: 766) ได้ศึกษาวิเคราะห์ภาพรวมของนวนิยายซีไรต์ในรอบ 25 ปี โดยได้กล่าวถึงนวนิยายเรื่อง ช่างสำราญไว้ว่า นวนิยายเรื่องนี้พิจารณาว่าเป็นการล้อเลียนสัญลักษณ์วรรณกรรม ซึ่งจริง ปรปักษ์ประลัย วิจารย์อย่างตรงไปตรงมาว่า นวนิยายเรื่องนี้ไม่ใช่วรรณกรรมเยาวชน แต่กลับล้อเลียนสูตรสำเร็จของวรรณกรรมเยาวชน ทั้งในด้านการเล่าเรื่องอย่างง่าย ๆ ตรงไปตรงมา ใช้ภาษาง่าย ๆ ชัดเจน มองโลกในแง่ลบมองดงาม ตัวละครไม่ซับซ้อน แทบทุกคนเป็นคนดี มีคนไม่ดีเพียงเล็กน้อย แต่เห็นชัดเจนว่าเป็นคนเลว การที่ผู้เขียนเลือกใช้สัญลักษณ์ของนวนิยายเยาวชนทำให้ภาพของสังคมในนวนิยายเรื่องนี้เป็นสังคมอุดมคติที่เราๆ ท่านๆ อยากให้มีให้เป็น แต่ไม่ได้มีอยู่จริง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ผู้เขียนแฝงนัยของการเสียดสีสังคมจริงๆ ไว้ด้วยภาพจินตนาการของโลกที่สวยงามดังความฝันนี้

สัจภูมิ ละออ (2551: 269) ได้รวบรวมของวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลซีไรต์ มานำเสนอภาพรวมไว้ในซีไรต์ไดอารี่ ซึ่งได้กล่าวถึงเรื่องช่างสำราญ โดยนำทรรศนะของ คณะกรรมการที่ตัดสินให้ช่างสำราญ ผลงานของเดือนวาด พิมวนา ได้รับรางวัลซีไรต์ปี 2546 ดังนี้

วินิตา คิถิยนต์ หรือ ว.วินิจัยกุล บอกว่า “นวนิยายเรื่องนี้ จะอ่านเป็นตอนๆ ก็ได้ แต่ต้องอ่านทีละเล่มถึงจะเข้าใจ ผู้เขียนมีอิสระในการสร้างรูปแบบนวนิยาย คือ มีปม มีการคลี่คลาย มีจุดสะท้อนอารมณ์

ขณะที่รินฤทัย สัจพันธ์ บอกว่า “ผู้เขียนเล่าเรื่องราวได้น่าสนใจ มีการสร้างจุด สะท้อนอารมณ์ ให้ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี จุดเด่นของเรื่องก็คือสามารถนำเอาปัญหาต่างๆ ในสังคม มามองผ่านสายตาเด็กชายกำพล ช่างสำราญ แสดงให้เห็นถึงความเอื้ออาทรในสังคมไทย

ตรีศิลป์ บุญขจร แสดงทรรศนะว่า “เรื่องราวที่เกิดขึ้น มองผ่านสายตาผู้หญิงคน หนึ่งที่ปีนขึ้นไปบนตึก ภาพเหล่านั้นเป็นลักษณะเหมือนใช้กล้องแพนในระยะกว้างๆ หลังจากนั้นก็ ค่อยๆ โฟกัสเข้าไปในชีวิตของคนในชุมชน ผู้เขียนเสนอเรื่องราวโดยคิดว่าชีวิตไม่ได้ไร้ความหวัง แต่เป็นความสนุกสนาน การเขียนก็ไม่ได้ตั้งใจตัวเป็นนักเทศน์

ส่วนประภัสสร เสวิกุล สรุปไว้อย่างรวบรัดว่า “เป็นนวนิยายที่เล็ก แต่ใหญ่ ง่ายแต่งาม เจ็บปวดแต่ไม่ร้าว และชื่นชมแต่ไม่ขมขื่น” ในตอนท้ายสัจภูมิสรุปสั้นๆ ว่าเรื่อง ช่างสำราญ เป็นหนังสืออ่านง่าย แต่มีความงดงาม

อิงอร สุพันธุ์วิช (2552: 197) ได้นำเสนอภาพรวมอย่างกว้างๆ ของนวนิยายไทย ที่ได้รับรางวัล ในเรื่องช่างสำราญ ของเดือนวาด พิมวนา อิงอรได้เสนอว่า ผู้เขียนจะเสียดสีสังคม และผู้คนอยู่ในที่ เพราะเด็กชายกำพลถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง และได้รับความอุปการะจากชาวบ้านที่ดู เหมือนจะมีน้ำใจโอบอ้อมอารี เพราะต่างก็ช่วยกันดูแลเขา แต่เขาก็ไม่เคยเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของ ครอบครัวใครอย่างเต็มตัว คนในชุมชนคุณแม่ทองจันทร์ได้แต่ช่วยๆ กันไป ให้อาหารให้ที่อยู่แก่เขา เป็นครั้งคราว แต่เมื่อคราวๆ ก็ดูเหมือนสังคมไทยก็ยังไม่วางใจเสียทีเดียว ยังอุปการะเด็กชายกำพล และแม้จะมาจากครอบครัวที่แตกแยก เขาคงจะทุกข์โศกเพราะถูกทิ้ง ถูกพ่อแม่ทิ้งแต่ก็ยัง “ช่างสำราญ” อยู่ได้สมกับนามสกุล ที่ผู้เขียนจงใจสร้างให้เสียดสีสังคมอยู่ลึกๆ เพราะแท้จริงแล้ว เขาคงจะทุกข์ โศก เขาโหยหาครอบครัว แต่ไม่มีครอบครัวใครรับเขาเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งอย่างแท้จริง...ผู้เขียนใช้ วิธีการเขียนแบบเสียดสี ตั้งแต่ตั้งชื่อเรื่องและนามสกุลของเด็กชายกำพล คือ ช่างสำราญ รวมทั้ง การใช้มุมมองแบบเด็กๆ ที่อะไรๆ ก็อาจจะดูช่างสำราญไปได้ทั้งนั้น เพราะเด็กจะลืมอะไรได้เร็ว และอาจจะปรับตัวได้ดีกว่าผู้ใหญ่

ช่างสำราญ จึงให้ภาพสะท้อนสังคมไทยแนวเสียดสีว่า ภาพรวมที่ดูเหมือนจะดีนั้น
จริงแต่แล้วเป็นอย่างไรที่เห็น คือ ช่างสำราญหรือเปล่า ภายใต้ภาพรวมนั้น อะไรที่ซ่อนอยู่ในสังคม
นั้น เมื่อคิดลึกๆ แล้ว ระหว่างความสำราญนั้น ก็มีอะไรที่สะท้อนใจอยู่ไม่น้อย

5. ประวัติและผลงานของงามพรรณ เวชชาชีวะ

5.1 ประวัติส่วนตัว

5.1.1 ชากำเนิดและภูมิลำเนา

งามพรรณ เวชชาชีวะ เกิดเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2506 ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เป็นบุตรของ ศาสตราจารย์นายแพทย์ อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ กับ ศาสตราจารย์ แพทย์หญิงศศิโส เวชชาชีวะ

5.1.2 การศึกษา

งามพรรณ เวชชาชีวะ เข้าเรียนในระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนกุมารี การุณย์ และโรงเรียนสามมิตร จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนสตรีจุลนาค จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนศรีวิกรม์ จบปริญญาตรี สาขาภาษาฝรั่งเศส (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง เหรียญทอง) จากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และได้รับ ประกาศนียบัตรการแปล(อังกฤษ-ฝรั่งเศส-อิตาลี) จากโรงเรียนล่ามและการแปลของรัฐบาล เบลเยียม ที่กรุงบรัสเซลส์

5.2 ผลงานวรรณกรรมที่ตีพิมพ์

5.2.1 ความสนใจและความสามารถ

งามพรรณ เวชชาชีวะ ฝันอยากเป็นนักเขียนตั้งแต่วัยเยาว์ เพราะเห็นว่า นักเขียนมีอิสระสูง ได้สร้างสรรค์ผลงานของตนตามจินตนาการ แต่ด้วยความสามารถเชิงภาษา ทำให้หันไปแปลวรรณกรรมมาระยะหนึ่ง ก่อนหันมาเขียนผลงานของตนเอง งามพรรณมีนักเขียน ที่เลื่อมใสศรัทธาอยู่หลายคน เช่น ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช, กฤษณา อโศกสินและสุวรรณี สุคนธา ซึ่งแต่ละคนมี อัตลักษณ์แปลกแตกต่างกันไป

5.2.2 ผลงานวรรณกรรมที่ตีพิมพ์

งามพรรณ เวชชาชีวะ มีผลงานแปลจากภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศสและอิตาลีเกินกว่า 10 เรื่อง อาทิ ภิกษุกับนักปรัชญา คู่มือธุรกิจลึกลับ ดัวยรักและช็อกโกแลต, แฮรี่ พอตเตอร์กับถ้วยอัคนี, หนึ่งปีแสนสุขในโปรวองซ์, แสนสุขเสมอในโปรวองซ์ ผลงานของตนเอง เช่น นิยาม

นวนิยาย เรื่อง ความสุขของกะทิ ได้รับรางวัลซีไรต์ประจำปี 2549

สัจภูมิ ละออ (2551: 294-295) กล่าวถึงเรื่อง ความสุขของกะทิ รางวัลนวนิยายชีไรต์ ประจำปี 2549 ในหนังสือชีไรต์ได้อาริ ว่า “ถ้ามองอย่างคວວຣຸນຄຣມກຸງດ້ວຍກວວາ ນວນິຍາຍ ະາວວັດຊີໄຣດ໌ ປຣຈຳປີ ພ.ສ. 2549 ເປັນມ້ານອກສາຍຕາ ເພາະລ່ງເຍຍທີ່ ຄວາມສຸຂອງກະຫິ” ນອກຈາກນີ້ ຍັງໄດ້ຄຳວ່າດຶງ ຣສ.ສຸຕ໌ຄ໌ ກັທຣຸຄວນິສ໌ ໜຶ່ງໃນຄະນະກຣມກາຣຕັດສິນ ອຣບາຍວ່າ “ແມ້ ຄວາມສຸຂອງ ກະຫິ ຈະໄມໄຮເຣື່ອງ ທີ່ໂຮບທີ່ສຸດ ແຕ່ກໍຄືວ່າທີ່ດີ ແມ້ຈະຄຳວ່າດຶງຂນຊັ້ນຄລາງ ໄຮຊີວິດແບບຂາວບ້ານກໍໄມ ດື່ວວ່າເປັນຈຸດບກຢຣ່ງຂອງເຣື່ອງ”

อิงอร สุพันธุ์วณิช (2552: 197) ได้กล่าวถึงหน่วยของสังคมที่เล็กที่สุด นั่นคือ ครอบครัว ครอบครัวที่อบอุ่นจะช่วยทำให้เด็กหรือคนในครอบครัวมีความสุข ไม่เกิดปมด้อย เช่น ความสุขของกะทิ แม้กะทิจะไม่มีทั้งพ่อและแม่ แต่กะทิก็นิยายและน้ำๆ ที่ช่วยกันดูแล ประคับประคองจิตใจของกะทิ ไม่ทำให้รู้สึกว่าเขาอะไรในชีวิต อยู่ในชนบทใกล้กรุงเทพฯ และมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมชนบท อาศัยธรรมชาติ ความรักและความผูกพันของคนรอบข้าง กะทิจึงมีความสุขกับความพอเพียง และไม่ดิ้นรนไฝหาพ่อที่ไม่เคยรู้จัก ไม่เคยเห็นหน้า ไม่ต้องการไปอยู่ต่างประเทศกับพ่อของตนเอง เพราะรู้สึกว่พ่อเป็นเพียงคนแปลกหน้า กะทิจึงเลือกที่จะมีความสุขกับตาขายในประเทศไทย

1. **ด้านจิตใจ** คือ มีจิตใจเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี มีความเอื้ออาทร
การประนีประนอม และนึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

1.1 การดำรงชีวิตอย่างพอเพียง พึ่งตนเองได้ เช่น “ขายทำกับข้าวหุงข้าวเช้า และทำอาหารใส่ปิ่นโตให้กะทิไปรับประทานที่โรงเรียน โดยจัดข้าวให้กินอิ่มพอดี จะได้ไม่เหลือแบบกินทิ้งกินขว้าง” อีกตัวอย่างเช่น ยายจะหุงข้าวทำกับข้าวโดยใช้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิม คือใช้หม้อข้าวและเตาไฟ ทั้งๆ ที่ยายเคยใช้ชีวิตสังคมเมือง และมีอาชีพเป็นเลขานุการของผู้บริหาร โรงแรมระดับห้าดาว

1.2 มีจิตใจเข้มแข็ง “กะทิเด็กหญิงวัย 9 ขวบ ที่ต้องพบความทุกข์อย่างยิ่งใหญ่ในชีวิต แม่เสียชีวิต แต่กะทิและหลายคนรอบข้างของกะทิมียุติธรรมใจเข้มแข็ง ไม่ได้พุ่มพวย ทั้งยังให้ความรักและความอบอุ่นแก่กะทิทำให้มีกำลังใจที่จะเดินต่อไปข้างหน้าอย่างเข้มแข็งด้วย

1.3 มีสติและปัญญาพิจารณาปัญหาต่างๆ พบในตัวละครผู้เป็นแม่ของกะทิ ซึ่งรู้ว่าป่วย แล้วเตรียมการทุกอย่างอย่างคนมีสติปัญญา พร้อมทั้งจะเผชิญกับความตาย ถ้าตัวละครนี้มีอยู่จริง ก็จะเป็นผู้หญิงเก่งจิตใจแข็งแกร่ง เผชิญความทุกข์และสามารถผ่านพ้นความทุกข์แสนสาหัสหลายครั้งด้วยสติและปัญญาอย่างแท้จริง

1.4 มีความเอื้ออาทร ผู้ประพันธ์สร้างตัวละครเป็นตัวละครที่มีบทบาทไม่มากนัก คือ พี่ทองของกะทิ แต่ทองก็มีลักษณะเด่น คือ มีความบริสุทธิ์ในรอยยิ้มกว้าง มีน้ำใจ จริงใจ ต่อกะทิและทุกคน

2. ด้านสังคม เรื่องความสุขของกะทิแสดงให้เห็นว่าครอบครัวมีความรักกันห่วงใยกันอย่างจริงใจ และเคารพสิทธิความคิดเห็นกัน แม้กะทิเป็นเด็กอายุเพียง 9 ขวบ แต่ก็ตัดสินใจเอง ดังตอนที่แม่ฝากจดหมายให้กะทิว่าจะส่งจดหมายนั้นไปหาพ่อหรือไม่ นั่น ผู้ใหญ่ทั้งลุง น้ำ ดายายไม่ได้กำหนดชี้แนะ

3. ด้านทรัพยากร เรื่องความสุขของกะทิสอดคล้องกับปรัชญาความพอเพียง คืออยู่ง่าย กินง่ายและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า รักษาสิ่งแวดล้อม

4. ด้านเทคโนโลยี ในเนื้อเรื่อง มีการรู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและ “ภูมิสังคม” ทั้งยังพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์เหมาะสมกับชีวิตประจำวัน

แนวคิดสุดท้ายคือ แม้กะทิจะขาดแม่และพ่อ แต่ชีวิตของกะทิก็อบอุ่นและไม่มีอะไรขาดหายไปจากชีวิต เพราะมีความรักที่เต็มเปี่ยมของคนรอบข้างทดแทนได้อย่างสมบูรณ์

กล่าวโดยสรุป กฤษณา อโศกสิน เป็นนักเขียนที่พัฒนางานเขียนไปตามระยะเวลาของการสั่งสมความจัดเจนจากประสบการณ์และเทคนิคการเขียน ซึ่งพัฒนาการนี้นอกจากจะขึ้นอยู่กับภูมิหลังที่สั่งสมและสิ่งแวดล้อมในแวดวงที่มีผลงานกระทบเฉพาะตัวแล้ว ยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของแต่ละยุคสมัยด้วย จิระนันท์ พิตรปรีชา เติบโตขึ้นโดยมี

ความสามารถด้านการเขียนบทกวี เมื่อเป็นนักศึกษาก็อยู่ท่ามกลางผู้ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในลักษณะตรงกันข้ามกับรัฐบาล จึงเกิดความคิดทบทวนและค้นหาคุณค่าที่แท้จริงของชีวิต ผลงานวรรณกรรมจึงถ่ายทอดความเป็นตัวตนของผู้หญิงยุคใหม่ได้อย่างโดดเด่น อัญชันชีชีวิตส่วนใหญ่ในต่างประเทศ ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านวัฒนธรรม อัญชันจึงถ่ายทอดความเป็นผู้หญิงไทยในด้านของความเหลื่อมล้ำทางเพศที่เต็มไปด้วยแรงกดดัน เดือนวาด พิมวนา ก็เป็นนักเขียนหญิงที่สะท้อนภาพปัญหาครอบครัว และผู้หญิงอย่างโดดเด่น งามพรรณ เวชชาชีวะ เป็นนักเขียนที่มีความพิการทางร่างกาย แต่ประสบความสำเร็จทางการศึกษา และการแปลหนังสือ เคยร่วมงานกับมูลนิธิเด็ก โดยดูแลลิขสิทธิ์นิทานสี่ภาค จึงนำข้อมูลบ้านไทยภาคกลางมาเขียนนวนิยาย พร้อมทั้งถ่ายทอดความเป็นตัวตนออกมาดังปรากฏในวรรณกรรม นับเป็นภูมิปัญญาของนักเขียนที่เป็นแนวทางในการศึกษาวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลซีไรต์ของนักเขียนหญิงได้เป็นอย่างดี

